

Klar til fremtidens job

Opfølgning på Disruptionrådets arbejde

Indhold

Forord	4
Fælleskapitel	
Regeringens og Disruptionrådets sigtelinjer for fremtidens Danmark	6
Regeringens opfølgning på Disruptionrådets arbejde	
Kapitel 1. Nye og større krav til fremtidens uddannelser	12
Kapitel 2. Produktive og ansvarlige virksomheder i en digital verden	26
Kapitel 3. Et moderne og fleksibelt arbejdsmarked	38
Kapitel 4. Globalisering, udenlandsk arbejdskraft og frihandel	48
Bilag	
Bilag 1. Output fra rådet	60
Bilag 2. Økonomioversigt	62

Forord

Danmark er et dejligt sted på jorden. I generationer har vi bygget et land, som giver borgere og virksomheder mulighed for at udfolde deres potentiale i et stærkt fællesskab.

Vores velstand er ikke kommet af sig selv. Vi har i mange år været gode til at gribe de muligheder, som den teknologiske udvikling og globaliseringen har ført med sig – og omsat dem til fremgang for mange.

Sådan skal det fortsætte i fremtiden.

Derfor skal vi gøre Danmark klar til fremtiden. Vi skal udnytte de nye muligheder, som robotter, kunstig intelligens og nye forretningsmodeller skaber og sørge for, at alle i Danmark kommer forlæns ind i fremtiden.

Vi skal fortsætte den unikke danske tradition, hvor vi i fællesskab finder løsninger på store samfundsmæssige udfordringer i et tæt samarbejde mellem folkevalgte, arbejdsmarkedets parter, virksomheder, eksperter og borgere.

Det har vi gjort med Disruptionrådet.

Rådet har sat et fælles mål om, at Danmark fortsat skal være et af verdens rigeste lande, og at danskerne skal have den velstand og tryghed, de med rette forventer. Samtidig har vi sat som mål, at alle i Danmark skal være fremtidens vindere. Alle skal have et berettiget håb om et godt liv og en fremtid med mange muligheder.

De seneste to år har Disruptionrådet været rundt i landet. Vi har fået bekræftet, at Danmark har alle forudsætninger for at gøre fremtiden bedre end nutiden.

Tak til alle, som har bidraget til Disruptionrådets arbejde og støttet op om initiativet. Endnu en gang har Danmark vist, at vi er stærkest, når vi står sammen og finder løsninger i fællesskab.

Regeringen

Regeringens og Disruptionrådets sigtelinjer for fremtidens Danmark

Vi lever i en tid med store forandringer, som både indebærer muligheder og udfordringer. Det er vigtigt, at vi håndterer udviklingen, så Danmark og den enkelte dansker også står stærkt i fremtiden.

Arbejdet i Disruptionrådet er bundet op på to overordnede ambitioner for Danmark:

- 1. Danmark skal fortsat være et af verdens rigeste lande.** Danskerne skal have den velstand og den tryghed, de med rette forventer, og den offentlige velfærd skal være tidssvarende og præget af kvalitet.
- 2. Vi skal gøre alle til fremtidens vindere.** Vi må ikke blive delt i dem, der vinder på udviklingen, og dem, der taber. Alle skal have et berettiget håb om et godt liv.

De to ambitioner har dannet rammen om i alt otte møder i Disruptionrådet.

Med afsæt i et analysearbejde og indspil fra eksterne gæster og oplægsholdere har rådet drøftet, hvordan Danmark bedst kommer ind i fremtiden.

I Danmark har vi gennem historien været gode til at drage fordel af nye muligheder. Medlemmerne af Disruptionrådet er enige om, at Danmark har et stærkt udgangspunkt. Vi skal værne om det gode samfund, vi har, samtidig med at vi – med rettidig omhu – ruster os til at gribe mulighederne, så alle danskere kan drage nytte af den fremtidige udvikling.

Vi skal fortsætte den unikke danske tradition, hvor løsninger på store samfundsmæssige udfordringer findes i et tæt samarbejde mellem folkevalgte, arbejdsmarkedets parter, virksomheder, civilsamfundet, eksperter og borgere.

Det er Disruptionrådet og de tre seneste treparts-aftaler om flere praktikpladser, styrket efteruddannelse og integration gode eksempler på. Trepartsforhandlingerne bygger på en mere end 100 år gammel tradition, hvor regeringen og parterne løbende har taget et fælles ansvar for balancerede og ansvarlige løsninger på arbejdsmarkedspolitiske udfordringer.

Overordnet finder Disruptionrådet ikke, at de teknologiske forandringer betyder, at Danmark skal i en helt ny retning. Vi har et solidt fundament at bygge på og et trygt velfærdssamfund til gavn for borgere og virksomheder.

Men rådet ønsker at skærpe fokus og hæve ambitionerne i lyset af fremtidens udfordringer og nye muligheder.

Ved at være på forkant med den teknologiske udvikling får borgere og virksomheder endnu mere ud af de muligheder, fremtiden fører med sig.

Det kræver, at vi har en ambition om at være globalt førende inden for uddannelse, forskning, iværksætteri og innovation.

Vores virksomheder og den offentlige sektor er langt fremme med digitalisering. Det skal vi drage nytte af, så vi globalt kan vise vejen for ansvarlig brug af data og ny teknologi, der understøtter vækst og velstand.

Konkret har Disruptionrådet identificeret fire temaer, hvor der er behov for særlig opfølgning for at nå målene om at komme godt ind i fremtiden og få alle med:

- **Et rigt velfærdssamfund med små skel**
- **Fremtidens uddannelser i en digital verden**
- **Konkurrencedygtige virksomheder, der er digitale frontløbere**
- **Et robust, trygt og fleksibelt arbejdsmarked**

Inden for de fire temaer har rådet formuleret sigtelinjer for den retning, Danmark bør bevæge sig i. Sigtelinjerne er ikke nødvendigvis nye. Men de er afgørende for at fastholde fokus i de kommende år.

Medlemmerne af Disruptionrådet er enige om, at der fremover skal følges op på rådets arbejde.

Regeringen vil som opfølgning på Disruptionrådets arbejde årligt følge op på en række sigtelinjer. Udvalgte målepunkter i den årlige publikation *Redegørelse om vækst og konkurrenceevne* vil danne afsæt for dette.

Et rigt velfærdssamfund med små skel

Danmark er et af verdens rigeste lande med små skel mellem mennesker. Det er værd at bevare. Danmark skal derfor fortsat være et åbent land, der handler med hele verden og under ordnede forhold tiltrækker kvalificeret udenlandsk arbejdskraft og talent samt investeringer fra udlandet. Vi skal holde fast i, at vi også i fremtiden har et åbent samfund med små skel mellem mennesker, stor sammenhængskraft og lige muligheder for alle.

Frihandel er en hjørnesteen for en lille, åben økonomi som den danske. Det har gjort Danmark rigere og givet danskerne større frihed i deres valg af varer og tjenesteydelser. I en række lande er der modstand mod frihandel. Det kan blandt andet skyldes, at gevinsterne på verdensplan ikke er kommet bredt nok ud til alle, og at skellene er blevet større i nogle lande. Gevinsterne ved globalisering er dermed ikke tydelige nok i disse lande.

Rådet og regeringen har drøftet betydningen af frihandel for Danmark, og hvordan vi understøtter, at Danmark fortsat bliver rigere som land, uden at det ændrer ved, at der skal være lige muligheder for alle danskere.

Rådet og regeringen er enige om følgende sigtelinjer:

- **Et velstående land:** Danmark skal være blandt de mest velstående lande i OECD.
 - **Et åbent land:** Danmark skal fortsat være et åbent land, der er blandt de førende handelsnationer og handler med hele verden på fair vilkår.
 - **Lige muligheder for alle:** Danmark skal fortsat være et trygt land med små skel mellem mennesker, stor sammenhængskraft og med lige muligheder for alle.
-

Fremtidens uddannelser i en digital verden

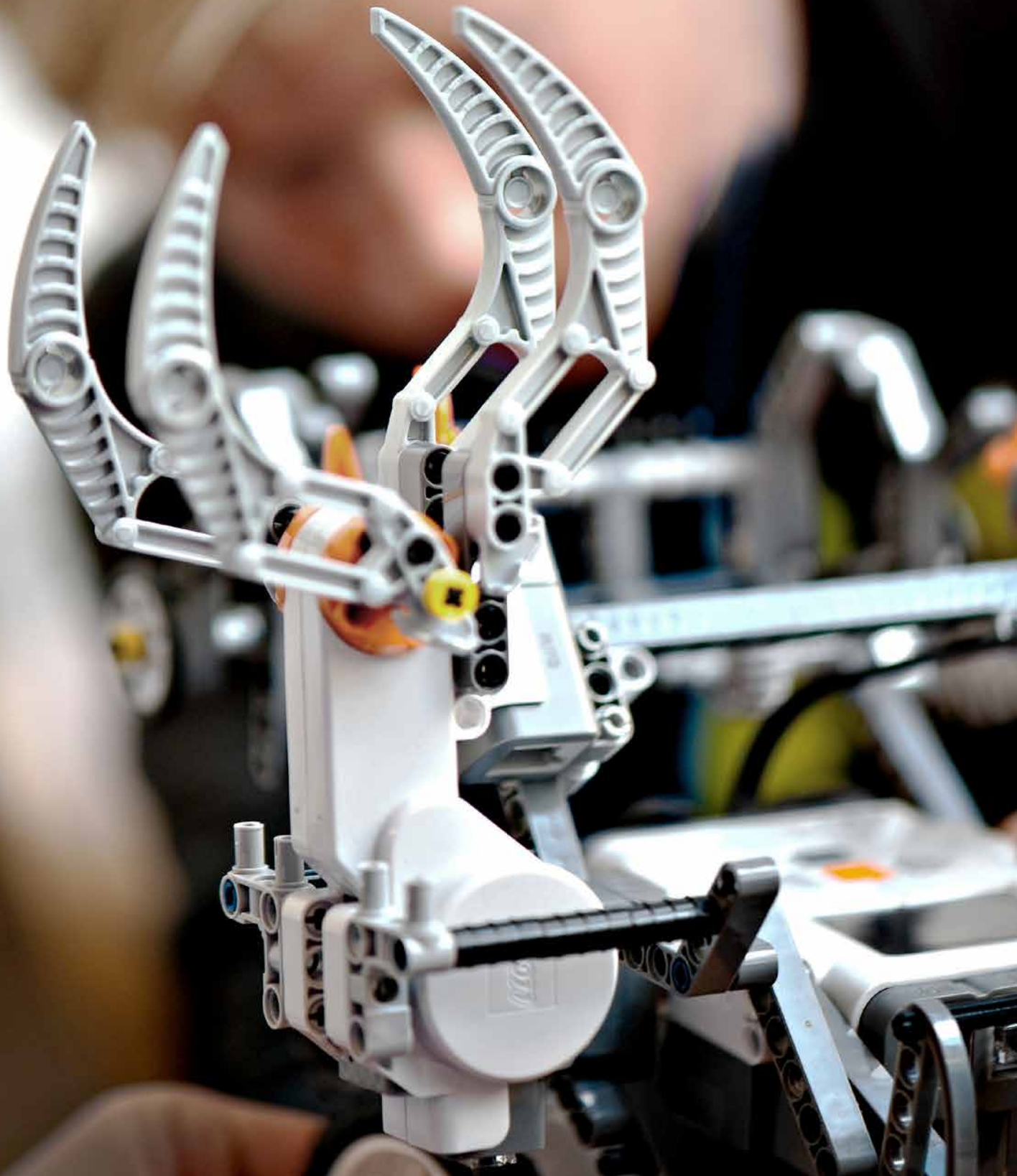
En god start på livet er afgørende for børns muligheder i uddannelsessystemet, på arbejdsmarkedet og som medborgere i samfundets fællesskab. En god, kompetencegivende uddannelse er vigtig for at klare sig i en verden, hvor behovene udvikler sig hastigt blandt andet på grund af ny teknologi.

Danske børn og unge skal være stadigt dygtigere til læsning, matematik og naturfag mv. Samtidig skal de være nysgerrige, have sociale og kreative færdigheder samt have nye digitale færdigheder og forståelse for teknologi. Det er en forudsætning for, at flere kan gennemføre en uddannelse, som rustet dem til fremtiden.

Adgangen til kvalificeret og veluddannet arbejdskraft er et centralt rammevilkår for danske virksomheder og den offentlige sektor. Derfor skal uddannelserne være af høj kvalitet set i international sammenhæng og matche arbejdsmarkedets behov. Alle uddannelser skal udvikle sig i takt med samfundet og erhvervslivets behov. Det indebærer også, at ny teknologi løbende inddrages i uddannelserne, og at der er den nødvendige fleksibilitet i uddannelsessystemet.

For at Danmark kan gribe de mange muligheder, som den teknologiske udvikling bringer med sig og finde svarene på fremtidige udfordringer, er der brug for forskning af høj kvalitet, og at vi bliver endnu bedre til at omsætte ny viden til gavn for samfundet.

RoboDays i Odense inviterer unge i alderen 13 til 16 år på en robotcamp. De unge bygger, programmerer og prøvekører deres egne avancerede robotter.

Rådet og regeringen har drøftet, hvilke kompetencer der vil være efterspørgsel på i fremtiden: Hvordan styrker vi grundkompetencerne i befolkningen, samtidig med at vi uddanner på et højt internationalt niveau? Og hvordan indretter vi uddannelsessystemet til at kunne favne nye og skiftende behov?

Rådet og regeringen er enige om følgende sigtelinjer:

- **Godt fra start:** Danske børn skal allerede tidligt have gode sprogfærdigheder og højt selvværd. De skal blive stadigt dygtigere til læsning, matematik og naturfag samt udvikle stærke sociale og kreative færdigheder. Ambitionen er, at ingen børn forlader folkeskolen uden basale færdigheder inden for disse områder.
- **Alle unge skal med i fællesskabet:** Alle unge skal enten være i gang med en uddannelse eller have en fast tilknytning til arbejdsmarkedet. Det er en fælles opgave at sørge for, at alle unge har gode muligheder for uddannelse og beskæftigelse.
- **Uddannelser på højt fagligt niveau:** Alle uddannelser skal være af høj kvalitet set i international sammenhæng og uddanne til arbejdsmarkedets behov. Det gælder såvel erhvervsuddannelserne som de videregående uddannelser. Der skal være fokus på at supplere de klassiske færdigheder med færdigheder og kompetencer inden for teknologi og digitalisering. Mulighederne for at veksle mellem uddannelse og job skal være gode.
- **Forskning i verdensklasse:** Kvaliteten af dansk forskning skal være på højeste internationale niveau, og forskningen skal gøre gavn i uddannelserne og samfundet.

Konkurrencedygtige virksomheder, der er digitale frontløbere

Dansk erhvervsliv og en velfungerende offentlig sektor er fundamentet for vækst og velstand i Danmark. Virksomheder og iværksættere skal stå stærkt i konkurrencen med andre lande. Gode rammevilkår – blandt andet konkurrence på lige vilkår, velfungerende offentlig administration, god infrastruktur, en veluddannet arbejdsstyrke og adgang til udenlandsk talent – skal understøtte dette.

Dansk erhvervsliv skal ikke pålægges unødige byrder og regulering, og håndhævelsen bør være

ens i hele EU. Morgendagens virksomheder igangsættes af nutidens iværksættere, og de skal have gode vilkår.

Danmarks digitale udgangspunkt er godt, og vi er fortsat det mest digitale EU-land, når det gælder borgere og virksomheders daglige anvendelse af digitale teknologier.

Den digitale udvikling indebærer, at der genereres enorme mængder data. Det giver et stort potentiale for nye forretningsmodeller, men det er afgørende, at virksomhederne understøttes i at udnytte datapotentialet på en etisk og ansvarlig måde. Samarbejdet mellem den offentlige sektor og virksomhederne kan være en katalysator for innovation og digital omstilling.

Danske virksomheder rekrutterer i stigende grad udenlandsk arbejdskraft. Det er vigtigt, at erhvervslivet har adgang til den kvalificerede arbejdskraft og de talenter, de har brug for. Ellers er der risiko for, at danske virksomheder må takke nej til ordrer eller fravælger Danmark som base. Anvendelsen af udenlandsk arbejdskraft skal naturligvis ske under ordnede forhold, og der skal fortsat være et stærkt fokus på at hjælpe danske ledige i job.

Rådet og regeringen har blandt andet drøftet, hvordan virksomheder og iværksætteres vækstmuligheder kan understøttes, og hvordan vi sideløbende håndterer de problemstillinger, der følger med behovet for rekruttering af udenlandsk arbejdskraft og internationale talenter.

Rådet og regeringen er enige om følgende sigtelinjer:

- **Konkurrencedygtige virksomheder:** Danske virksomheder skal have konkurrencedygtige vækstvilkår, så erhvervslivet f.eks. kan tiltrække udenlandske investeringer. Den offentlige sektor skal understøtte erhvervslivet, herunder med forskning på højt internationalt niveau.
- **Effektiv og stærk konkurrence på fair vilkår:** Danske virksomheder, herunder SMV'erne, skal have de bedste rammer for på fair og lige vilkår at kunne konkurrere effektivt, bl.a. med store digitale platforme.
- **Danmark som iværksættation:** Danmark skal have flere vækstvirksomheder og gode rammer for innovation. Derfor skal der være konkurrencedygtige vilkår for iværksættere, f.eks. god adgang til risikovillig kapital.

- **Digital omstilling:** Virksomhederne og den offentlige sektor skal være digitale frontløbere, der udnytter gevinster ved digitalisering til gavn for alle. Virksomhederne skal understøttes i at udnytte potentialet i data på en etisk og ansvarlig måde.
- **International rekruttering under ordnede forhold:** Virksomhederne skal have gode vilkår for at rekruttere kvalificeret udenlandsk arbejdskraft og talent, og det skal ske under ordnede forhold, som generelt kendetegner det danske arbejdsmarked.

Et robust, trygt og fleksibelt arbejdsmarked

Den danske model og flexicurity-systemet er grundstenene for vores arbejdsmarked – den sikrer blandt andet balance mellem virksomhedernes behov for fleksibilitet og lønmodtagernes behov for sikkerhed. Det danske arbejdsmarked har vist sig trygt og omstillingsparat til stor gavn for både lønmodtagere, virksomheder og samfundsøkonomien.

Vi skal ikke være bange for nye forretningsmodeller eller arbejdsformer. De kan give et mere fleksibelt arbejdsliv. Samtidig kan de hjælpe til mere permanent beskæftigelse for dem, der har vanskeligt ved at finde fodfæste på arbejdsmarkedet.

Vi skal løbende følge udviklingen i et tæt samarbejde mellem regering og arbejdsmarkedets parter, så vi kan finde løsninger dér, hvor den danske model udfordres. Det kan være arbejdstagerrettigheder eller tidssvarende regulering for virksomhederne. Arbejdsmarkedet skal naturligvis være kendetegnet ved ordnede forhold og gode vilkår for både medarbejdere og virksomheder. Danske skatteregler skal overholdes.

Alle danskere skal rustes til at kunne klare sig godt på et arbejdsmarked i hastig forandring. Alle, der kan, skal med i arbejdsfællesskabet. Det har både en økonomisk, social og menneskelig værdi.

Danskerne lever længere, og det betyder, at vi kommer til at tilbringe flere år på arbejdsmarkedet. Det er afgørende, at der fortsat er et sundt og sikkert arbejdsmiljø.

Et økonomisk sikkerhedsnet ved arbejdsløshed, en aktiv arbejdsmarkedspolitik og fleksible ansættelsesforhold er vigtige elementer i flexicurity-systemet og dermed afgørende for et velfungerende arbejdsmarked.

Arbejdsmarkedspolitikken skal understøtte lediges jobsøgning. Kommunerne og a-kasserne skal motivere og hjælpe de ledige med at komme i arbejde og

understøtte, at de styrker deres kompetencer, så de kan arbejde i nye brancher med nye arbejdsfunktioner.

Et fleksibelt arbejdsmarked og en arbejdsstyrke med de rette færdigheder, viden og kompetencer er samtidig en afgørende forudsætning for at kunne imødekomme kravene på fremtidens arbejdsmarked.

Der skal derfor fortsat være gode muligheder for velfungerende livslang læring. Det er vigtigt, at den enkelte løbende udvikler sine kompetencer i takt med, at der stilles nye krav på arbejdsmarkedet.

Den enkelte har selv et ansvar for at bruge mulighederne, ligesom det er væsentligt, at offentlige og private virksomheder understøtter medarbejdernes livslange læring.

Omkring 600.000 voksne mangler i dag basale læse- og skrivefærdigheder, og det giver dem udfordringer på arbejdsmarkedet, hvor opgavernes kompleksitet er stigende, og hvor der blandt andet stilles krav om skriftlighed og digitale færdigheder.

Staten og arbejdsmarkedets parter har i fællesskab ansvar for at stille et stærkt voksen-, efter- og videreuddannelsessystem til rådighed. Ambitionen skal fortsat være et voksen- og efteruddannelsessystem i verdensklasse.

Rådet og regeringen har indgående drøftet fremtidens arbejdsmarked, og hvordan vi fastholder og udvikler den danske arbejdsmarkedetsmodel set i lyset af, at nye beskæftigelsesformer og platformsvirksomheder vinder frem.

Rådet og regeringen er enige om følgende sigtelinjer:

- **Fremtidssikret arbejdsmarked:** Det danske arbejdsmarked skal fortsat være omstillingsparat og klar til automatisering, digitalisering og nye beskæftigelsesformer.
- **Flest muligt i arbejde:** Arbejdsmarkedet skal være for alle, der kan. Det har både en økonomisk, social og menneskelig værdi at være i arbejde. flexicurity-systemet skal fortsat være omdrejningspunktet for det danske arbejdsmarked.
- **Livslang læring i verdensklasse:** Flere danskere skal gøre brug af livslang læring, og mulighederne for opkvalificering til fremtidens job skal være gode. Uddannelses tilbuddene skal være velfungerende, fleksible og målrettet arbejdsmarkedets behov.

Medlemmer af Disruptionrådet

– Partnerskab for Danmarks Fremtid

André Rogaczewski

CEO og partner hos Netcompany

Astrid Simonsen Joos

CEO i Signify, Nordics

Bente Sorgenfrey

Næstformand for FH

Birgit Aaby

Iværksætter, indehaver af Combiservice

Brian Mikkelsen

Adm. direktør i Dansk Erhverv

Caroline Søeborg Ahlefeldt-Laurvig-Bille

Erhvervskvinde

Carsten Stendevad

Bridgewater Associates

Christiane Vejlo

CEO i Elektronista Media

Claus Jensen

Formand for Dansk Metal

Esben Østergaard

CTO i Universal Robots

Gregers Wedell-Wedellsborg

Adm. direktør i Matas

Hella Joof

Filminstruktør, skuespiller og komiker

Jacob Holbraad

Adm. direktør i Dansk Arbejdsgiverforening

Jais Valeur

Group CEO i Danish Crown

Jan Damsgaard

Professor v. Institut for Digitalisering, CBS

Jan Grimstrup

Tillidsmand hos KP Komponenter

Kasper Sand Kjær

Formand for Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF)

Kigge Hvid

Partner i JA studio

Kim Graugaard

Fung. adm. direktør i Dansk Industri

Kim Simonsen

Formand for HK

Lizette Risgaard

Formand for FH

Marianne Dahl

CEO i Microsoft Danmark og Island

Niels B. Christiansen

Adm. direktør i LEGO Group

Per Christensen

Formand for 3F

Pernille Erenbjerg

Bestyrelsesmedlem

Philipp Schröder

Professor v. Institut for Økonomi, Aarhus Universitet

Stina Vrang Elias

Adm. direktør i DEA

Søren Skou

CEO i A.P. Møller Mærsk A/S

Vibeke Svendsen

Adm. direktør og partner hos Envotherm

Deltagende ministre

Lars Løkke Rasmussen

Statsminister (formand)

Kristian Jensen

Finansminister

Simon Emil Ammitzbøll-Bille

Økonomi- og indenrigsminister

Troels Lund Poulsen

Beskæftigelsesminister

Sophie Løhde

Minister for offentlig innovation

Merete Riisager

Undervisningsminister

Tommy Ahlers

Uddannelses- og forskningsminister

Rasmus Jarlov

Erhvervsminister

1. Nye og større krav til fremtidens uddannelser

Danskerne skal være rustet til fremtidens arbejdsmarked, hvor kravene til kompetencer og uddannelser ændrer sig. Disruptionrådet har drøftet, hvordan uddannelsessystemet kan styrkes til morgendagens behov.

Uddannelse giver den enkelte frihed og muligheder, og en veluddannet befolkning understøtter samfundets vækst og velstand. Forskning kan gøre os i stand til at forstå den verden, der omgiver os, og håndtere store samfundsudfordringer.

I en tid hvor teknologi og digitalisering bliver en fast del af arbejdsmarkedet, er behovet for de rette kompetencer blevet større. Det kræver, at vi fortsat har et stærkt uddannelsessystem med høj kvalitet. Skiftende behov på arbejdsmarkedet betyder, at uddannelsessystemet også i fremtiden skal understøtte livslang læring, og at uddannelserne løbende skal tilpasses.

På den baggrund har regeringen blandt andet:

- Styrket erhvervsuddannelserne og løftet praksisfagligheden i folkeskolen. Flere unge skal have lyst til at tage en erhvervsuddannelse, og virksomhederne skal kunne få den arbejdskraft, de har brug for.
- Indgået en aftale med alle Folketingets partier om fremtidens universitetsuddannelser, der understøtter fleksibilitet i uddannelsessystemet, højt fagligt niveau, fremragende undervisning og stærke kompetencer til fremtidens arbejdsmarked.
- Præsenteret en forsknings- og innovationspolitisk strategi, der skal understøtte, at Danmark får mest mulig gavn af de meget store investeringer i forskning. Det er vigtigt, at viden spredes fra forskningsmiljøer til resten af samfundet.
- Lanceret Teknologipagten, hvor erhvervslivet, uddannelsesinstitutionerne m.fl. samarbejder om at styrke danskernes tekniske og digitale færdigheder.

Regeringen vil følge op med nye tiltag, herunder initiativer målrettet de særligt dygtige elever og studerende samt et løft af digitale kompetencer på de videregående uddannelser.

75%

I dag har knap 75 pct. af de 25-34 årige en erhvervskompetencegivende uddannelse.

En veluddannet befolkning lægger grunden for vækst og velstand...

Et højt uddannelsesniveau er et internationalt konkurrenceparameter og vigtigt for høj produktivitet og den enkeltes livskvalitet. Uddannelse er derfor godt for den enkelte, for erhvervslivet og for hele samfundets udvikling.

Danskernes uddannelsesniveau er steget stabilt gennem de seneste årtier. Videregående uddannelse er gået fra at være et privilegium for de få til et gode for de mange.

I dag har knap 75 pct. af de 25-34 årige en erhvervskompetencegivende uddannelse. Det er højere end i OECD-landene samlet set. Og det ruster os godt til de forandringer, som fremtiden bringer.

... men der er også udfordringer

Ny teknologi og globalisering kan føre til, at jobfunktioner for især kortuddannede og ufaglærte bliver automatiseret. Samtidig vil der blive skabt nye job.

Det skærper kravene til vores uddannelsessystem. Flere skal have en kompetencegivende uddannelse. Ellers risikerer de ikke at være rustet til fremtiden.

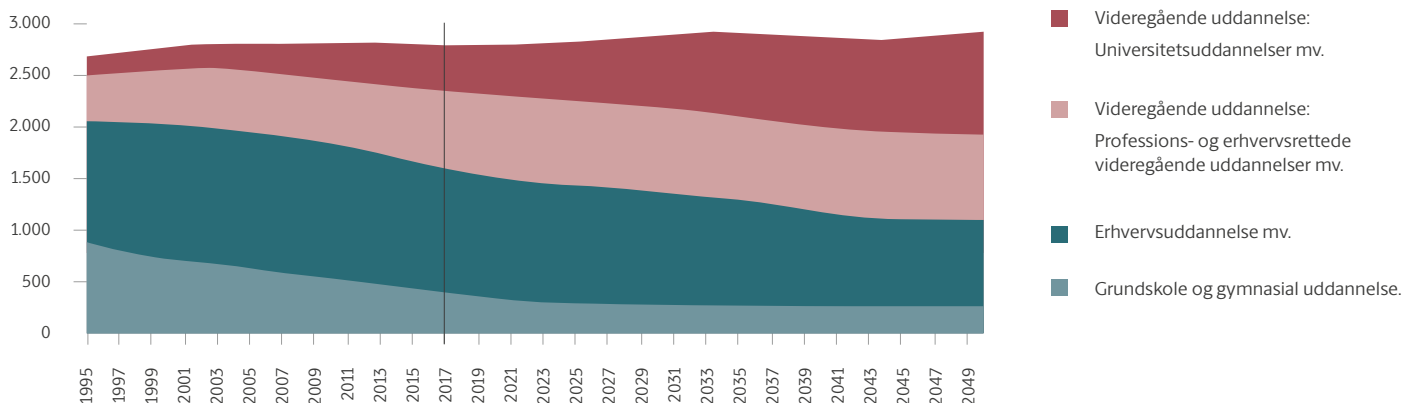
Det er vigtigt, at vi uddanner klogt gennem hele uddannelsessystemet. Danmark har brug for uddannelser af høj kvalitet, hvor de studerende lærer så meget, de kan. Vi har brug for uddannelser, der er relevante for arbejdsmarkedet.

Antallet af personer i alderen 25-69 år med en videregående uddannelse er vokset fra ca. 600.000 til mere end 1,1 mio. personer siden 1995. Det svarer til en stigning på ca. 80 pct.

Med de nuværende søgemønstre forventes antallet med en videregående uddannelse at stige til knap 1,6 mio. personer frem mod 2040 – dvs. en yderligere stigning på 40 pct. Antallet af personer med en erhvervsfaglig uddannelse forventes samtidig at falde fra ca. 1,1 mio. personer i dag til ca. 850.000 i 2040.

Færre med korte og flere med videregående uddannelser

1.000 personer

Anm.: Figuren angiver udviklingen i befolkningens højest fuldførte uddannelse. Fremskrivningen sker på baggrund af befolkningsudviklingen fordelt på køn, alder og herkomst og uddannelsesniveaue ved at anvende den studiemæssige adfærd, der har været en tendens til historisk. Ukendte indgår ikke.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriet beregninger pba. DREAMs uddannelsesfremskrivning 2017.

Det er vigtigt, at de unge bliver klædt på til at vælge uddannelse, så de kommer godt videre efter grundskolen.

➔ Udfordring 1

For mange får ikke en uddannelse

Et højt uddannelsesniveau har historisk bidraget til at gøre samfundet rigere og mindske uligheden i samfundet. Jo flere der får en uddannelse, jo flere får del i den velstandsfremgang, som ny teknologi og globalisering bringer med sig.

Med *Aftale om bedre veje til uddannelse og job* forbedres uddannelsesmulighederne gennem en ny forberedende grunduddannelse for unge under 25 år uden ungdomsuddannelse. Det skal ruste denne gruppe til en ungdomsuddannelse eller et job. Men der er stadig unge, der aldrig får en uddannelse. Knap 20 pct. af de 25-34-årige har ikke en ungdomsuddannelse. Og tæt på 600.000 voksne danskere har utilstrækkelige læse- og skrivefærdigheder. De har svært ved at komme ind på arbejdsmarkedet og har større risiko for at blive arbejdsløse.

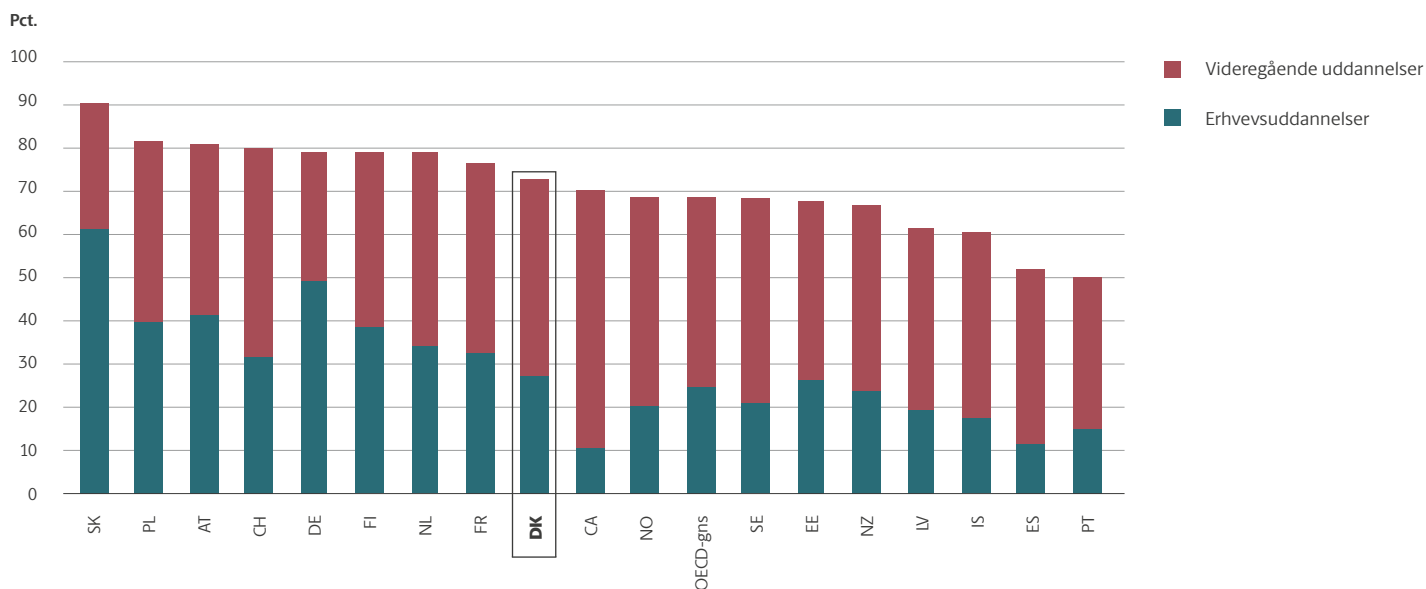

600.000

Tæt på 600.000 voksne danskere har utilstrækkelige læse- og skrivefærdigheder.

Et forkert valg efter grundskolen kan desuden medvirke til frafald og unødige omvalg. Det er vigtigt, at de unge bliver klædt på til at vælge uddannelse, så de kommer godt videre efter grundskolen.

I Danmark har mange en erhvervskompetencegivende uddannelse

Anm.: Tallene angiver befolkningens uddannelsesniveau i udvalgte OECD-lande i 2016. Tallene er opgjort i pct. af de 25-34-årige. Det bemærkes, at der kan være metode- eller definitions-mæssige forskelle i de enkelte landes opgørelser.

Kilde: OECD's database (stats.oecd.org) baseret på data fra Labour Force Survey.

→ Udfordring 2

For få tager en erhvervsuddannelse

Det er vigtigt, at antallet af faglærte passer til virksomhedernes behov – både i de kommende år og på længere sigt. Derfor skal flere unge mennesker søge og gennemføre en erhvervsuddannelse.

Andelen af elever, der vælger en erhvervsuddannelse direkte fra grundskolen, er faldet fra omkring 30 pct. i 2000 til 20 pct. i 2018. Samtidig er frafaldet fortsat for højt. Det betyder, at virksomhederne og samfundet i fremtiden risikerer at mangle faglært arbejdskraft.

I nogle brancher og i dele af landet oplever virksomhederne allerede, at det er svært at rekruttere medarbejdere.

Det er så småt lykkedes at vende udviklingen. Frafaldet er reduceret, og søgningen er på vej op. Der er dog et stykke vej til, at vi når regeringens målsætning om, at mindst 25 pct. i 2020 og 30 pct. i 2025 skal vælge en erhvervsuddannelse direkte efter grundskolen.

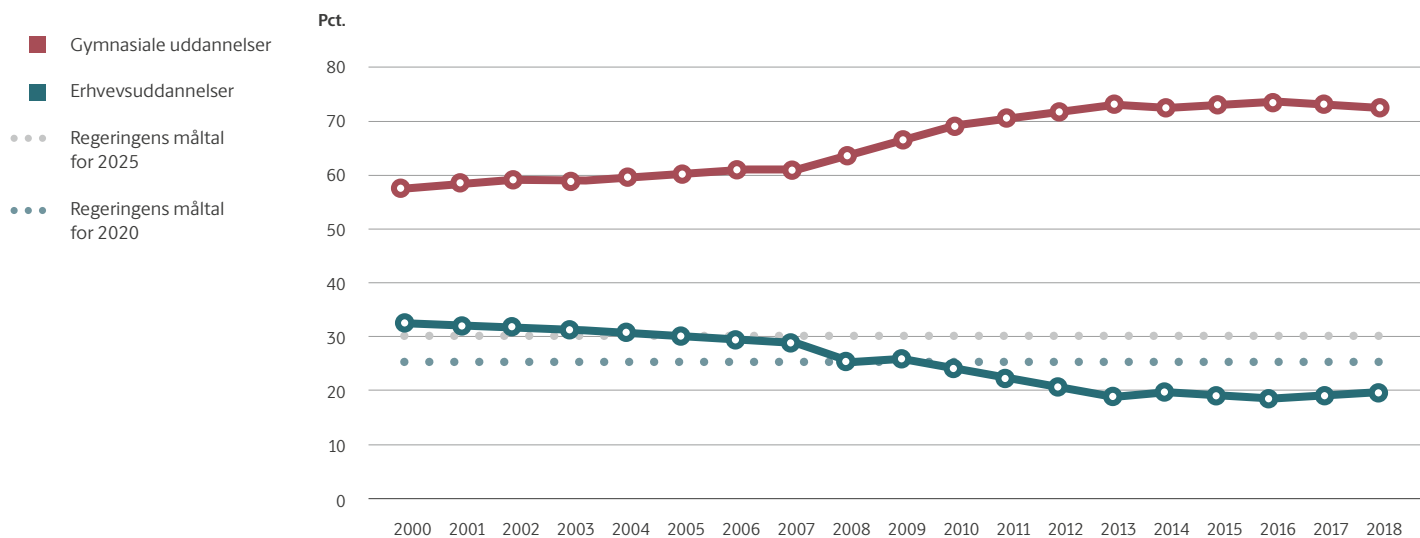

20%

Andelen af elever, der vælger en erhvervsuddannelse direkte fra grundskolen, er faldet fra omkring 30 pct. i år 2000 til 20 pct. i 2018.

Flere går i gymnasiet – færre tager en erhvervsuddannelse

Kilde: Undervisningsministeriet, egne beregninger.

→ Udfordring 3

Vi skal uddanne klogt til fremtidens arbejdsmarked

Som samfund skal vi have mest muligt ud af investeringerne i uddannelse. Derfor skal vi uddanne til arbejdsmarkedets behov. Når stadig flere får en videregående uddannelse, forventes flere højtuddannede at skulle finde arbejde i private virksomheder. Hvis flere højtuddannede finder job i det private, vil det samtidig kunne bidrage til en høj produktivitet.

Udviklingen går mod, at flere og flere vil være til rådighed for den private sektor. I 2015 fandt godt 45 pct. med en videregående uddannelse job i private erhverv. Den andel forventes at stige til 55 pct. i 2030. Det svarer til, at ca. 80 pct. af de *ekstra* dimittender fra de videregående uddannelser frem mod 2030 vil være til rådighed for beskæftigelse i den private sektor.

Stigningen er størst for universitetsdimittender. Her skal antallet i private erhverv næsten fordobles på 15 år fra ca. 150.000 i 2015 til 280.000 i 2030.

Det er en væsentligt større stigning i antal personer end tidligere. Opgjort i procent vil stigningen dog være omtrent den samme som udviklingen siden 1990'erne.

Mange uddannelser giver gode jobmuligheder. Men på nogle områder er der for mange, som har svært ved at finde job efter endt uddannelse. Det er afgørende, at vi optager studerende på de uddannelser, hvor vi har brug for arbejdskraft. Derfor er det vigtigt, at vi i Danmark har en fornuftig sammensætning af videregående uddannelser. Samtidig skal de studerende have de kompetencer, der er efterspurgt på fremtidens arbejdsmarked.

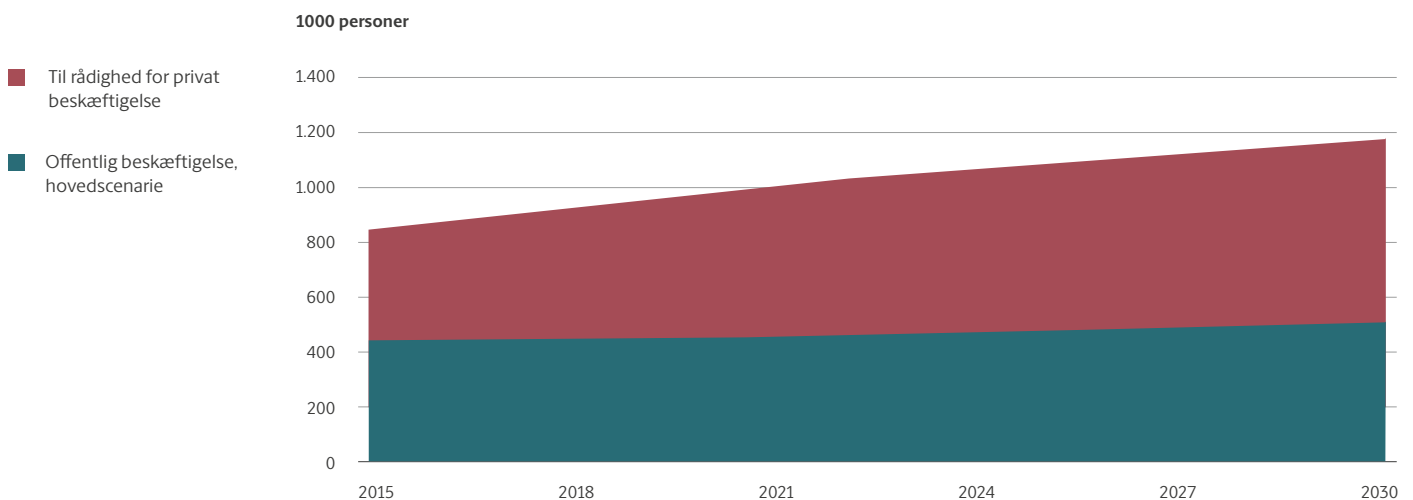
At uddanne klogt handler også om at have blik for uddannelsernes kvalitet. Derfor skal studerende i løbet af deres uddannelse lære så meget som muligt. Uanset om de er på vej til at blive arkitekt, tømrer, lærer eller erhvervsøkonom.

55%

I 2015 fandt godt 45 pct. med en videregående uddannelse job i private erhverv. Den andel forventes at stige til 55 pct. i 2030.

Flere skal finde job i private virksomheder

Anm.: Personer med videregående uddannelse til rådighed for private erhverv er beregnet som forskellen mellem det skønnede udbud og den fremskrevne beskæftigelse og tager således ikke højde for ledighed. Fremskrivningen af uddannelsessammensætningen i den offentlig beskæftigelse er en scenariefremskrivning foretaget uafhængigt af udbuddet og er forbundet med betydelig usikkerhed. Der er ikke tale om en egentlig prognose.

Kilde: Uddannelses- og forskningsministeriet og Finansministeriet på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik.

→ Udfordring 4

Fremtidens digitaliserede arbejdsmarked kræver nye kompetencer

Baseret på historiske erfaringer har den teknologiske udvikling siden 1980 medført et øget behov for højtuddannet arbejdskraft. Fremover ventes det, at en mindre del af de højtuddannedes arbejdsopgaver bliver automatiseret i forhold til andre uddannelser.

McKinsey har gennemført en analyse for Disruptionrådet, der vurderer, at potentialet for automatisering af jobfunktioner er *mindre* for de arbejdsopgaver, der kræver *mest* uddannelse.

Analysen viser samtidig, at beskæftigede i *alle* faggrupper vil blive påvirket af automatisering. Alle uddannelsesniveauer ventes derfor løbende at skulle lære nye færdigheder i løbet af deres arbejdsliv, *jf. kapitel 3*. Det stiller nye krav til fleksibiliteten i uddannelsessystemet.

Digitale færdigheder ventes at blive mere efterspurgt i alle brancher. Danmark vil derfor få brug for blandt andre flere programmører og matematikere i de kommende år, hvis automatiseringspotentialet skal indfries. I fremtiden vurderes tværgående kompetencer som samarbejde, kreativitet, social forståelse, evnen til at omstille sig og lære nyt også at øges.

Studerendes kernefaglighed og særligt kognitive evner som kritisk tænkning og problemløsning er blandt de færdigheder, der er vanskelige at automatisere.

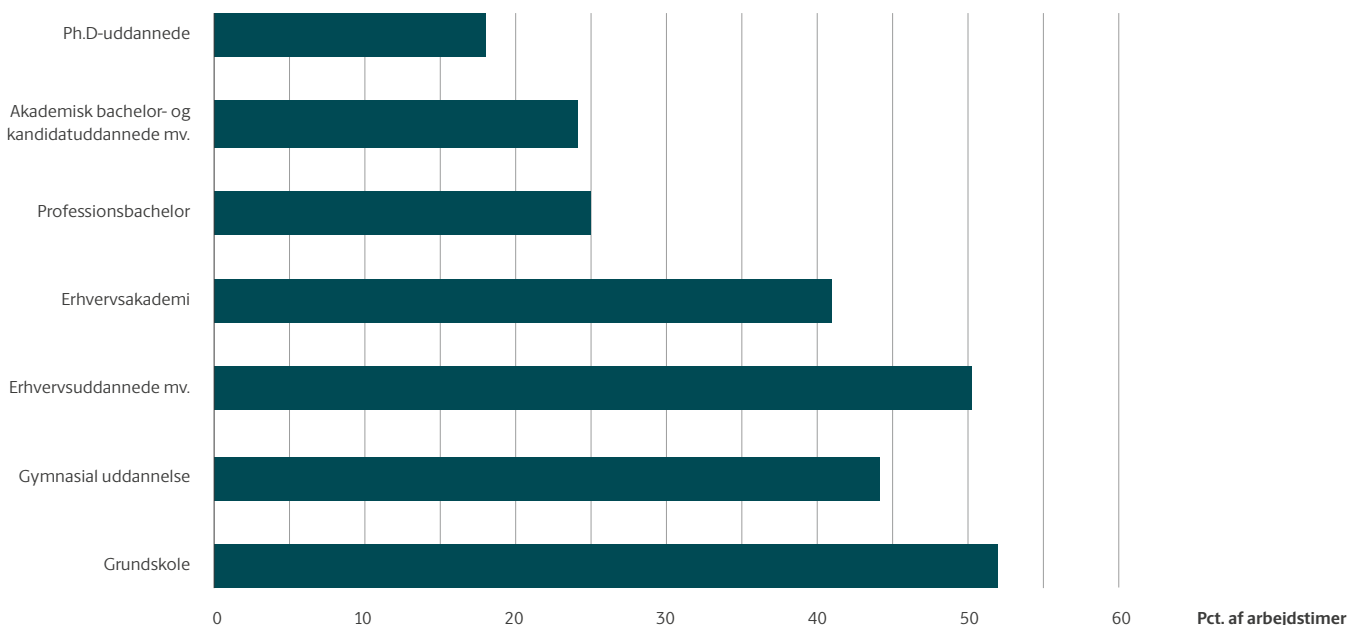
Alle faggrupper vil blive påvirket af automatisering.

Alle uddannelsesniveauer ventes derfor løbende at skulle lære nye færdigheder i løbet af deres arbejdsliv.

Digitale færdigheder ventes at blive mere efterspurgt i alle brancher.

Automatiseringspotentialet er mindst for de funktioner, der kræver mest uddannelse

Anm.: McKinsey skønner automatiseringspotentialet ud fra de arbejdsaktiviteter, der kan automatiseres ved at anvende allerede kendt teknologi.

Kilde: McKinsey (2017). A future that works. The impact of automation in Denmark. Exhibit 10.

Det har regeringen gjort

Regeringens ambition er, at uddannelserne er af høj kvalitet, og at der uddannes til arbejdsmarkedets kompetencebehov både i dag og i fremtiden.

Regeringen har løbende taget vigtige skridt for at styrke hele uddannelsessystemet. Disruptionrådet har løbende bidraget til en række af de politiske aftaler og udspil, som er blevet lanceret.

Reform af det forberedende område: Aftale om bedre veje til uddannelse og job

Flere unge skal have bedre muligheder for at komme godt videre efter grundskolen. I oktober 2017 indgik regeringen og et bredt flertal i Folketinget en aftale om en reform af det forberedende område. Den styrker indsatsen for de unge, der ikke er klar til en ungdomsuddannelse efter grundskolen.

Med aftalen etableres en ny forberedende grunduddannelse for unge under 25 år uden ungdomsuddannelse. Den nye uddannelse skal understøtte, at flere unge får kompetencer, afklaring og motivation til at gennemføre en ungdomsuddannelse eller komme i beskæftigelse.

Samtidig stilles der større krav til, at kommunerne tilbyder en sammenhængende ungeindsats.

Aftalen Fra folkeskole til faglært – erhvervsuddannelser til fremtiden

For at øge søgningen til og gennemførelsen af erhvervsuddannelserne, har regeringen indgået aftalen *Fra folkeskole til faglært – erhvervsuddannelser til fremtiden* sammen med et bredt flertal af Folketingets partier. Aftalen indeholder initiativer for samlet 2,3 mia. kr. over de næste fire år.

Samlet set giver aftalen elever bedre forudsætninger for at vælge den ungdomsuddannelse, der passer dem bedst, herunder at få flere unge sporet ind på en erhvervsuddannelse. Det bidrager til at fremtidssikre de danske virksomheder og vores samfund.

Naturvidenskabsstrategi

Naturvidenskab og teknologi er en grundsten for Danmarks fortsatte vækst og velstand. For at styrke naturvidenskab i grundskolen og på ungdomsuddannelserne præsenterede regeringen en ny strategi på det 6. møde i Disruptionrådet.

Naturvidenskabsstrategien skal få flere børn og unge til at interessere sig for naturvidenskab og få flere til at vælge naturvidenskabelige gymnasiefag eller en erhvervsuddannelse. Det er til gavn for både den enkeltes viden og for samfundet. Strategien skal også understøtte, at uddannelser og erhvervslivet arbejder endnu tættere sammen, så elever får indblik i, hvad naturvidenskab kan bruges til.

Naturvidenskaben hjælper os til at forstå verden og til at forandre den til det bedre. Naturvidenskabelig forståelse er dannelse – og kan bane vejen til en masse spændende job.

Det skal børn og unge i højere grad være bevidste om. Derfor lancerer vi nu en strategi, der over en bred kam styrker naturvidenskabens position i vores uddannelsessystem og i vores samfund.

Jeg håber, at strategien kan være med til at sikre, at fødekæden til naturvidenskabelige job bliver større og stærkere.

Undervisningsminister Merete Riisager

Besøg på Holbæk By Skole ved lanceringen af *National naturvidenskabsstrategi*

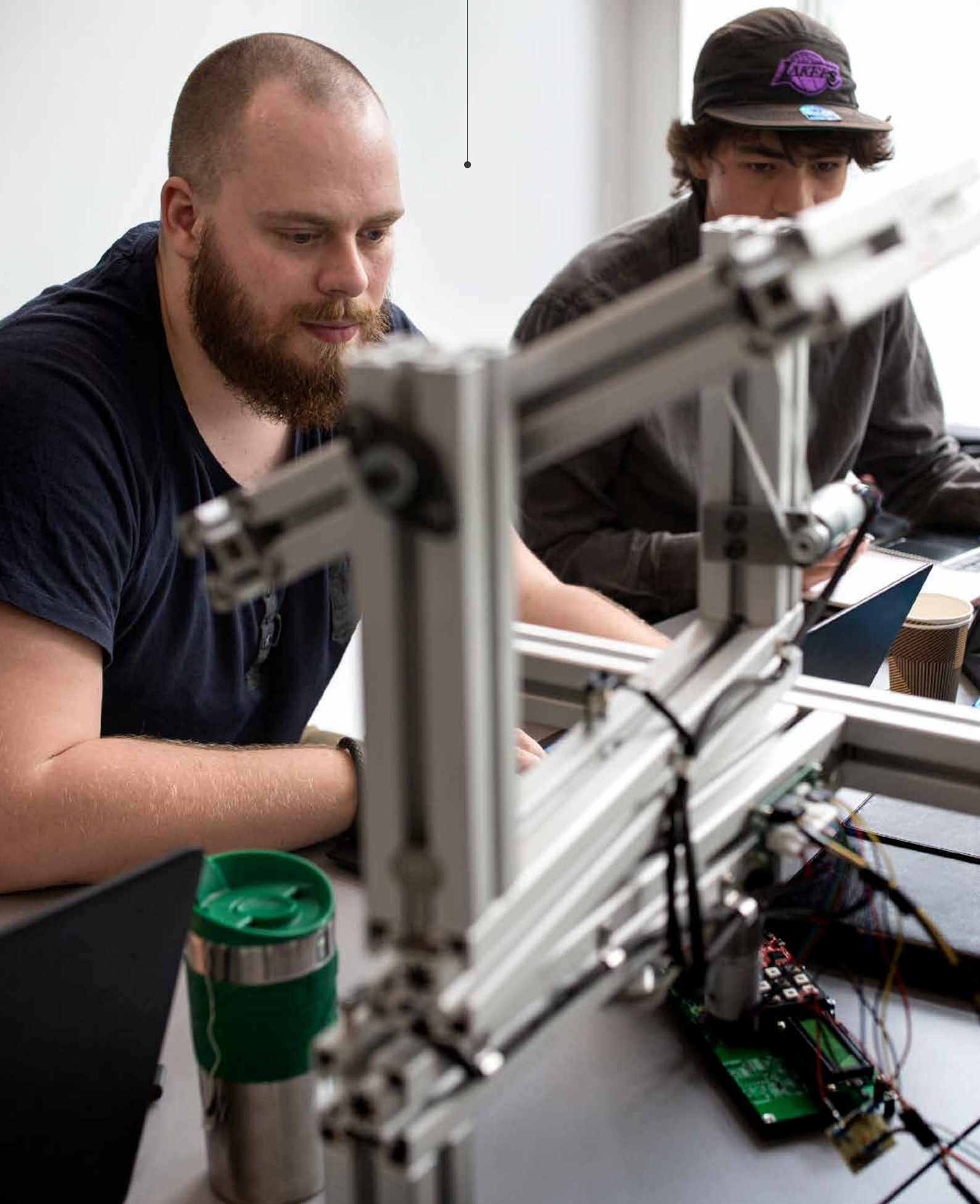
Som optakt til det 6. møde i Disruptionrådet lancerede regeringen i marts 2018 en national naturvidenskabsstrategi. Strategien blev præsenteret på Holbæk By Skole af undervisningsminister Merete Riisager sammen med statsminister Lars Løkke Rasmussen og Esben Østergaard, CTO i Universal Robots og medlem af rådet.

2,3 mia. kr.

Aftalen Fra folkeskole til faglært – erhvervsuddannelser til fremtiden indeholder initiativer for samlet 2,3 mia. kr. over de næste fire år.

Vores studerende skal have en stærk faglighed og rustes til at håndtere og skabe forandringer. Her er det studerende på uddannelsen civilingeniør i robotteknologi på Syddansk Universitet.

Nye målsætninger for de videregående uddannelser

De videregående uddannelser skal have høj kvalitet og fremme vækst og beskæftigelse. For at skabe en fælles retning for de videregående uddannelser præsenterede regeringen i marts 2018 tre målsætninger:

1. Høj faglighed og stort læringsudbytte, der fremmer ånd, viden og kritisk sans.
2. Tæt sammenhæng mellem de videregående uddannelser og samfundets kompetencebehov nu og i fremtiden.
3. En veluddannet befolkning med mange år på arbejdsmarkedet.

Disruptionsrådets drøftelser har bidraget til regeringens arbejde med de nye målsætninger for de videregående uddannelser. Målsætningerne er sigtelinjer for udviklingen af de videregående uddannelser og understøtter, at uddannelserne peger mod fremtidens arbejdsmarked.

Aftale om mere fleksible universitetsuddannelser

Vores studerende skal have en stærk faglighed og rustes til at håndtere og skabe forandringer. Derfor nedsatte regeringen i april 2017 Udvalg om bedre universitetsuddannelser, som fik til opgave at undersøge, hvordan universitetsuddannelser bedst kan indrettes fremover. Disruptionrådet har løbende givet input til udvalgets arbejde og regeringens opfølgning herpå.

Regeringen og alle Folketingets partier indgik i december 2018 en aftale, som skal sætte retningen for fremtidens universitetsuddannelser. Fokus skal være på fleksibilitet, højt fagligt niveau, fremragende undervisning og stærke kompetencer til fremtiden.

Aftalen indeholder blandt andet:

- Forlængelse af bachelorerers retskrav på en kandidatuddannelse til tre år, så bachelorer har bedre mulighed for at søge ud på arbejdsmarkedet og vende tilbage til en universitetsuddannelse.
- Mulighed for universiteterne for at udbyde 1-årige akademiske overbygningsuddannelser i det ordinære uddannelsessystem mhp. at skabe hurtigere og mere fleksible veje til job.
- Bedre mulighed for at studere på deltid (flere erhvervs kandidatuddannelser).
- Afskaffelse af bonus for hurtig studiestart.

Aftalen giver universitetsstuderende mere fleksible uddannelser og flere muligheder for at tilrettelægge deres uddannelse.

Forsknings- og innovationspolitisk strategi Danmark – klar til fremtiden

Dansk forskning skal være af høj international kvalitet og gøre mest mulig gavn i uddannelserne og samfundet. Derfor har regeringen lanceret en forsknings- og innovationspolitisk strategi. Strategien understøtter, at Danmark får mest mulig gavn af de store investeringer i forskning og innovation, og at viden i højere grad spredes fra forskningsmiljøer til resten af samfundet.

Strategien, som inden lanceringen har været drøftet i Disruptionrådet, sætter fokus på forskningskvalitet, teknologisk forskning, samarbejde mellem videninstitutioner og virksomheder mv.

Fokus skal være på fleksibilitet, højt fagligt niveau, fremragende undervisning og stærke kompetencer til fremtiden.

Kommende generationer skal være dygtige brugere af IT, så de kan deltage i fremtidens digitale samfund.

Styrket teknologiforståelse i folkeskolens obligatoriske undervisning

Kommende generationer skal være dygtige brugere af IT, og de skal kunne forstå, udvikle og analysere IT, så de kan være med til at skabe fremtidens samfund. Den udvikling starter allerede i folkeskolen.

Derfor har regeringen igangsat et forsøgsprogram i 2018-2021, som afprøver forskellige modeller for, hvordan teknologiforståelse kan styrkes i folkeskolen. På baggrund af forsøget vil regeringen evaluere, om der er behov for at styrke teknologiforståelsen i folkeskolen.

Forud for offentliggørelsen drøftede Disruptionrådet rammerne for forsøgsprogrammet.

Teknologipagten

For at styrke danskernes tekniske og digitale færdigheder har regeringen lanceret Teknologipagten, der skal skabe opmærksomhed om de såkaldte STEM-kompetencer.

Pagten er et samarbejde mellem erhvervslivet, uddannelsesinstitutionerne og andre relevante aktører. STEM-kompetencer skal udvikles gennem hele uddannelsessystemet og imødekomme erhvervslivets behov.

Teknologipagten har som mål, at 20 pct. flere danskere i 2028 skal gennemføre STEM-uddannelser både på faglært og videregående niveau. Det svarer til 10.000 flere med uddannelser på STEM-området.

Samtidig skal flere bruge STEM-kompetencer i deres job. Der gælder både et mål om opkvalificering af arbejdsstyrken og om at mindske rekrutteringsproblemer på STEM-området. Det hænger sammen, da efter- og videreuddannelse af arbejdsstyrken på kort sigt kan afhjælpe en del af virksomhedernes mangel på STEM-kompetencer.

Regeringen har herudover foretaget en række yderligere initiativer:

- Trepartsaftale om tilstrækkelig og kvalificeret arbejdskraft og flere praktikpladser (2016)
- Strategi for styrkelse af fremmedsprog i uddannelsessystemet (2017)
- Forsøgsordning med erhvervskandidatuddannelser (2018)

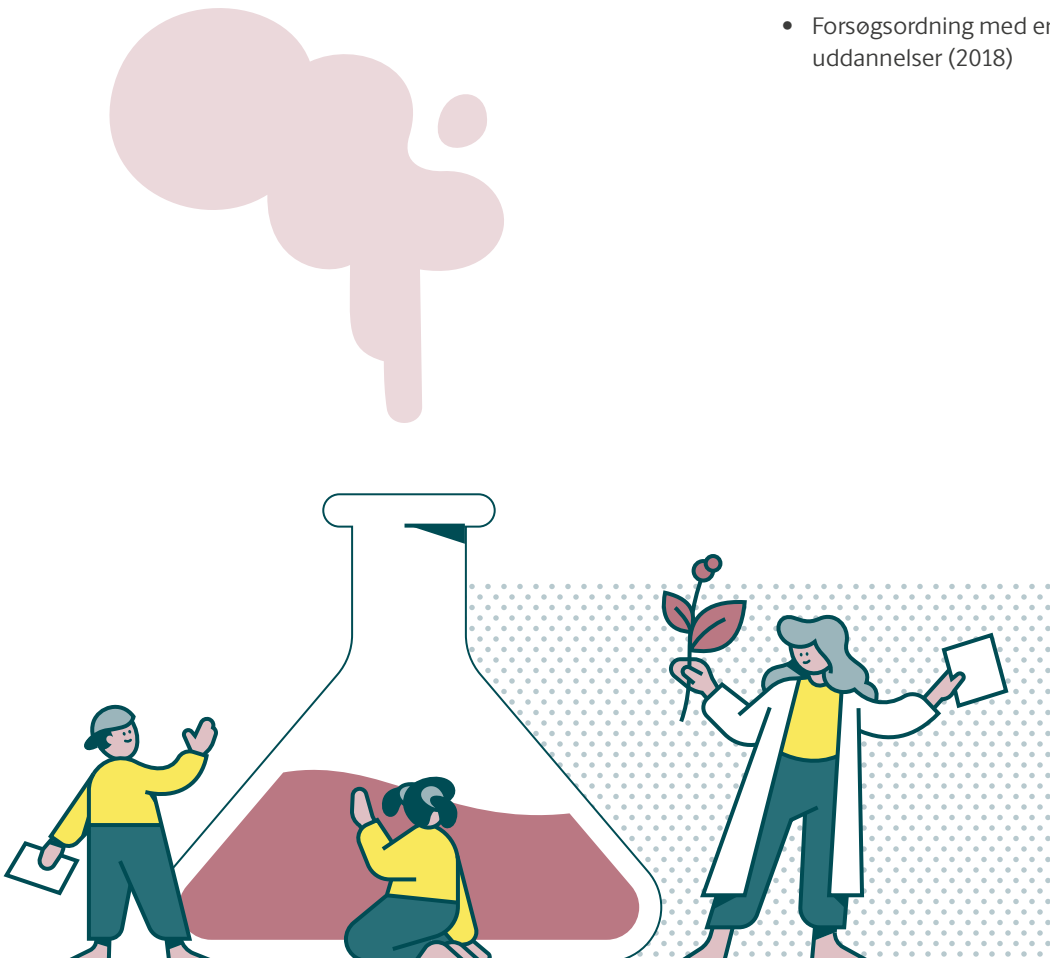

STEM er den engelske forkortelse for Science, Technology, Engineering and Mathematics.

20%

Teknologipagten har som mål, at 20 pct. flere danskere i 2028 skal gennemføre STEM-uddannelser både på faglært og videregående niveau.

Nye initiativer med afsæt i Disruptionrådets arbejde

Med afsæt i rådets drøftelser vil regeringen gennemføre yderligere initiativer for at ruste vores uddannelsessystem til fremtidens arbejdsmarked.

Alle elever og studerende skal udfordres

Udvikling og udfordring af de dygtigste og mest motiverede elever og studerende kræver en indsats i hele uddannelsessystemet – fra grundskole til videregående uddannelser.

Regeringen foreslår derfor at styrke og målrette talentindsatsen for de dygtigste og mest motiverede elever i grundskolen og på ungdomsuddannelserne. Der afsættes midler til at etablere en national talentenhed, som udarbejder, understøtter og faciliterer en samlet talentstrategi. Enheden skal bl.a. have ansvaret for udvikling af et digitalt univers for de dygtigste og mest motiverede elever til deling af viden og opbygning af netværk.

Det er samtidig vigtigt, at det faglige niveau på vores videregående uddannelser er højt – også i en international sammenhæng. Regeringen vil derfor give de dygtigste og mest motiverede studerende bedre muligheder for at dygtiggøre sig på tværs af de videregående uddannelser. Der afsættes bl.a. midler til ambitiøse talentforløb og sommerskoler mv. F.eks. forløb hvor studerende bliver vejledt af undervisere, forskere og virksomhedsfolk tilknyttet globale eliteinstitutioner og innovative virksomheder. Derudover skal de videregående uddannelsesinstitutioner have friere rammer for udvikling af talentindsatsen.

Løft af digitale kompetencer på de videregående uddannelser

Det videregående uddannelsessystem skal i højere grad understøtte, at alle studerende får digitale kompetencer. En række uddannelsesinstitutioner er allerede i gang med at integrere digitale kompetencer og teknologiforståelse i deres uddannelser. Men initiativerne er spredte, og i mange tilfælde er arbejdet drevet lokalt af digitale ildsjæle. Der er derfor behov for en mere samlet indsats.

Regeringen vil i forlængelse af drøftelserne i Disruptionrådet afsætte midler til at understøtte et løft af digitale kompetencer på de videregående uddannelser. Der skal sættes særligt fokus på at udvikle undervisernes kompetencer. Indsatsen gennemføres på et solidt vidensgrundlag for, hvordan videregående uddannelsesinstitutioner arbejder med at koble digitale kompetencer med de enkelte uddannelsers kernefaglighed.

Supplerende initiativer til styrket teknologiforståelse

Regeringen igangsætter i forlængelse af Disruptionrådets drøftelser tre delinitiativer, der kan supplere forsøgsprogrammet om teknologiforståelse i folkeskolen. Formålet er at etablere landsdækkende og regionale kompetencenetværk, som kan understøtte grundskoler, der ønsker at arbejde med teknologiforståelse.

Derudover skal initiativet understøtte vidensmiljøer på tværs af professionshøjskoler og universiteter, fremme en bred forankring af teknologiforståelse samt kompetenceudvikle folkeskolelærere og undervisere på professionshøjskolerne.

Der afsættes bl.a. midler til ambitiøse talentforløb, hvor de mest talentfulde studerende kan blive udfordret.

Talentindsatsen skal fremmes i grundskolen og på ungdomsuddannelserne. Billede her er fra Robot Camp Odense.

Konkurrence (Grand Challenge): Løsning af fremtidens store udfordringer

Regeringen vil etablere en dansk konkurrence (Grand Challenge), som skal motivere forskere, virksomheder og organisationer på tværs af alle discipliner til at udvikle forskningsbaserede, innovative løsninger, som kan bidrage til at løse nogle af fremtidens store udfordringer. Regeringen vil belønne de bedste løsninger med en præmie.

Nationalt kompetencepanel for de videregående uddannelser

Mange jobfunktioner forventes fremover at blive automatiseret eller blive ændret som følge af den teknologiske udvikling. Samtidig ændres kravene til medarbejderes kompetencer.

Der skal være mere viden om, hvordan samfundets kompetencebehov udvikler sig, og hvad nye behov betyder for de videregående uddannelser. Regeringen vil derfor etablere et nationalt kompetencepanel, som skal rådgive uddannelses- og forskningsministeren og de videregående uddannelsesinstitutioner om udviklingen i efterspørgslen på arbejdsmarkedet.

Nationale priser for fremragende undervisning

Regeringen ønsker, at der skal være dygtige undervisere på alle uddannelsesniveauer. Mens der er en lang tradition for at anerkende og fremme god forskning, prioriteres undervisning i dag ikke lige så højt. Dygtige og inspirerende undervisere

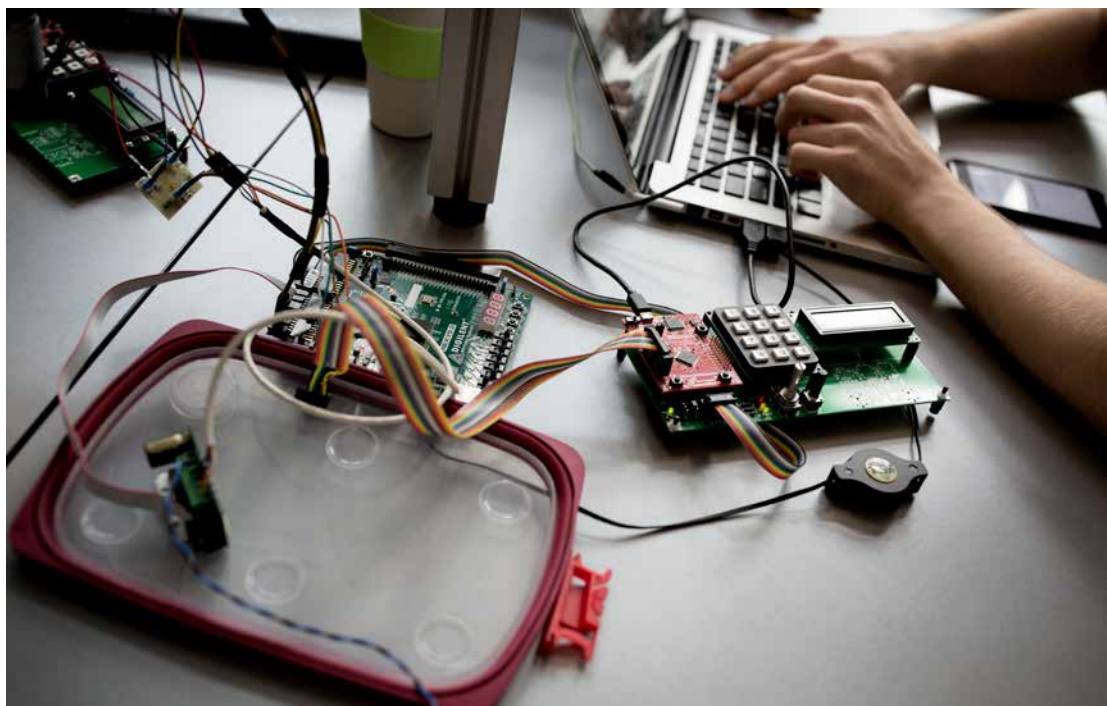
skal anerkendes og belønnes, så undervisning får samme høje status som forskning på universiteterne. Regeringen foreslår derfor at etablere nationale priser for fremragende undervisning på de videregående uddannelser, ligesom det findes i forskningsverdenen.

Nyt taxameter- og tilskudssystem til ungdomsuddannelserne

Det eksisterende taxameter- og tilskudssystem indebærer et incitament til at øge aktiviteten. Taxameterprincippet tilskynder således til et fokus på øget aktivitet og tilskynder ikke i sig selv til et fokus på kvalitet. Regeringen vil derfor indføre et nyt taxameter- og tilskudssystem, der bl.a. skal understøtte høj kvalitet, geografisk nærhed og hensigtsmæssig geografisk dækning, hurtigere omvalg mv.

Regeringen vil etablere en dansk konkurrence (Grand Challenge), som skal motivere forskere, virksomheder og organisationer på tværs af alle discipliner til at udvikle forskningsbaserede, innovative løsninger.

Teknologiforståelse skal fremmes i folkeskolen.

Nye og større krav til fremtidens uddannelser

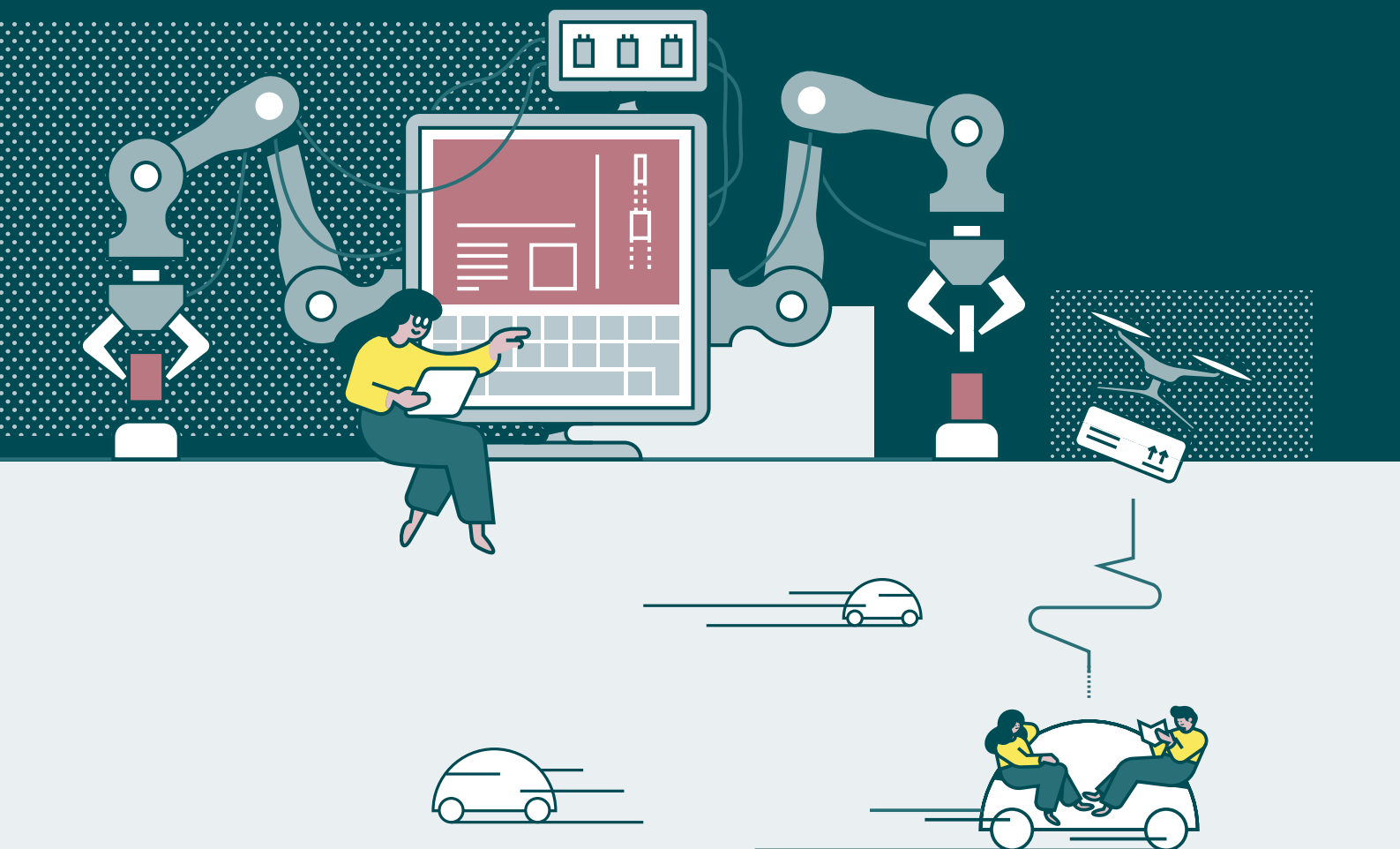
Med afsæt i bl.a. Disruptionrådets drøftelser har regeringen taget en række initiativer:

- Aftale om bedre veje til uddannelse og job
- Aftalen Fra folkeskole til faglært – erhvervsuddannelser til fremtiden
- National naturvidenskabsstrategi
- Nye målsætninger for videregående uddannelser
- Aftale om mere fleksible universitetsuddannelser
- Forsknings- og innovationspolitisk strategi
- Forsøgsprogram om teknologiforståelse i folkeskolen
- Teknologipagten
- Trepartsaftale om tilstrækkelig og kvalificeret arbejdskraft og flere praktikpladser
- Strategi for styrkelse af fremmedsprog i uddannelsessystemet
- Forsøgsordning med erhvervs kandidatuddannelser

Nye initiativer:

- Initiativer målrettet de særligt dygtige og motiverede elever og studerende
- Løft af digitale kompetencer på de videregående uddannelser
- Supplerende initiativer til styrket teknologiforståelse
- Konkurrence (Grand Challenge): Løsning af fremtidens store udfordringer
- Nationalt kompetencepanel for de videregående uddannelser
- Nationale priser for fremragende undervisning
- Nyt taxameter- og tilskudssystem til ungdomsuddannelserne

2. Produktive og ansvarlige virksomheder i en digital verden

Der er behov for et konkurrencedygtigt og digitalt erhvervsliv. Disruptionrådet har drøftet, hvordan virksomhederne kan få det fulde udbytte af den digitale omstilling.

Erhvervslivet udgør fundamentet for vækst og højere velstand for alle danskere. Og stigende velstand lægger grunden for vores velfærdssamfund.

Et centralt tema i Disruptionrådets drøftelser har været, hvordan virksomhederne får fuldt udbytte af den digitale omstilling og fortsat skaber vellønnede job i Danmark.

Samtidig skal vi sørge for at fremme innovation og iværksætter, hvor data anvendes på en etisk ansvarlig måde.

På den baggrund har regeringen blandt andet:

- Præsenteret *Strategi for Danmarks digitale vækst*. Og efterfølgende indgået en politisk aftale om initiativer for Danmarks digitale vækst, så nye teknologier kan udnyttes til at skabe vækst og øge velstanden for den enkelte dansker.
- Styrket iværksætter- og aktiekulturen med en politisk aftale om erhvervs- og iværksætterinitiativer.
- Præsenteret *Strategi for vækst gennem deleøkonomi*. Og indgået en bred politisk aftale om bedre vilkår for vækst og korrekt skattebetaling i dele- og platformøkonomien.

Regeringen vil derudover følge op på anbefalingerne fra Ekspertgruppen om dataetik, styrke konkurrence-tilsynet med online platforme og præsentere en national strategi for kunstig intelligens.

På linje med resten af verden står Danmark over for en digital omstilling af erhvervslivet og samfundet, der går hurtigere end nogensinde før.

Hvis vi griber det rigtigt an, kan vi bruge den teknologiske udvikling til at skabe mere udvikling og velstand, så Danmark også i fremtiden er blandt de rigeste lande i verden.

Den teknologiske udvikling skaber muligheder for danske virksomheder...

Den teknologiske og digitale omstilling rummer mange nye muligheder for den enkelte, virksomhederne og samfundet.

Ny teknologi kan give færre nedslidende job. Mere fleksible transporttjenester gennem deleøkonomi, mere personlige tilbud fra virksomhederne og et bedre sundhedsvæsen, når robotter kan klare tunge løft eller ensartede bevægelser.

Investeringer i digital omstilling kan gøre virksomhederne mere effektive og innovative og øge deres konkurrenceevne og indtjening. Digitalisering kan give virksomhederne mulighed for at nå ud til flere kunder og målrette kontakten til forbrugernes behov.

For samfundet har digitalisering potentialet til at øge vores produktivitet og velstand, så vi alle bliver rigere.

... men der er også udfordringer

I Danmark har vi været gode til at tage første runde af digitaliseringen til os. Vi er det mest digitaliserede land i Europa. Det gælder offentlig digitalisering, befolkningens brug af internet og virksomhedernes brug af mange teknologier.

Virksomhedernes brug af de nyeste teknologier kan imidlertid være en udfordring for mindre virksomheder. Danske virksomheder er i front med at bruge teknologien cloud computing, men danske små og mellemstore virksomheder er efter de allerbedste i brugen af f.eks. sensorteknologi og Big Data¹.

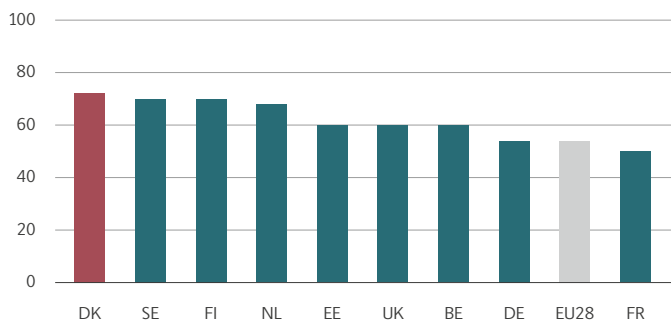
I takt med at mængden af data i vores samfund vokser, skal vi sørge for, at borgernes oplysninger fortsat behandles ansvarligt og etisk. Det er en forudsætning for, at tilliden til de digitale løsninger ikke svækkes.

Danske virksomheder er i front med at bruge teknologien cloud computing, men danske små og mellemstore virksomheder er efter de allerbedste i brugen af f.eks. sensorteknologi og Big Data.

Danmark er nr. 1 i digitaliseringens første runde...

DESI-score

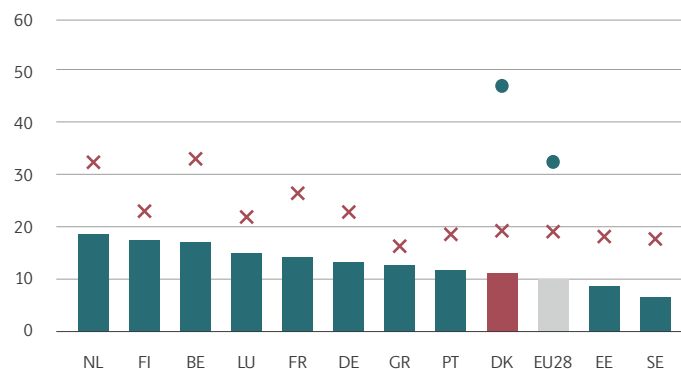

Anm.: Figuren viser et udsnit af EU-landene i 2018.

Kilde: Eurostat.

...men ligger ikke forrest i brugen af Big Data

Pct.

Anm.: Figuren viser et udsnit af EU-landene i 2018.

Kilde: Eurostat og egne beregninger.

¹ Kilde: OECD Economic Survey Denmark samt OECD: ICT Access and Usage by Business,

→ Udfordring 1

Danske virksomheder risikerer at sakke bagud i forhold til udlandet

I Danmark er vi gode til at bruge digitale løsninger. Men udviklingen i anvendelsen af nye teknologier går meget stærkt i mange lande, og Danmark skal følge med udviklingen.

Det er derfor vigtigt, at danske virksomheder fortsat – små som store – investerer i kommerciel anvendelse af forskellige teknologier, herunder også nye som kunstig intelligens og Internet of Things. Ellers risikerer vi at halte efter andre lande og gå glip af muligheder i fremtiden.

Nye teknologier

Der findes en række nye teknologier. I det følgende beskrives få udvalgte.

Kunstig intelligens og machine learning bruges ofte i forbindelse med maskiner, der er i stand til at *blive kloge*. Mulighederne er vidtrækkende og involverer løsning af opgaver, der ikke er rent rutineprægede. F.eks. genkendelse af skjulte og komplicerede mønstre og sammenhænge i data.

Internet of Things er muligheden for, at maskiner, enheder mv. kan kommunikere med hinanden og automatisk udveksle data. Gør det f.eks. muligt at en vaskemaskine selv bestiller reparation.

Big Data analyse er behandling af store data-mængder fra sensorer i virksomhedernes produkter, geolocation, sociale medier og anden internetadfærd mv.

→ Udfordring 2

Usikkerhed om dataetik kan hæmme tilliden til digitale løsninger

Vi danskere har en høj grad af tillid til, hvordan vores data bliver anvendt.

De senere år har der dog været flere eksempler fra udlandet på, at store virksomheder ikke har håndteret brugernes data etisk ansvarligt. Det udfordrer vores tillid til virksomhedernes brug af vores data – en tillid, som er helt nødvendig for, at vi kan få fuldt udbytte af de digitale løsninger.

Derfor bliver etik i brugen af vores data stadig vigtigere.

Men vi mangler en fælles forståelse af, hvad etisk brug af data indebærer for virksomhederne, og hvordan en mere ansvarlig anvendelse af teknologi og data kan fremmes. Det gælder både nationalt og globalt.

Både offentlige myndigheder og private virksomheder skal arbejde på en etisk ansvarlig måde med data, for at vi kan understøtte, at danskerne bevarer tilliden til digitale og teknologiske løsninger.

Danmark bør gå foran i arbejdet med dataetik, så vi får en konkurrencedygtig og digital privat sektor, der står rustet til fremtidens teknologiske udfordringer.

Det kræver gode rammer for virksomhederne, hvis ansvarlig dataanvendelse skal blive til et konkurrenceparameter.

Erhvervsminister Rasmus Jarlov

→ Udfordring 3

Platforms- og dele- økonomiske virksomheder

Flere brancher som hotelbranchen og transportsektoren forandres i takt med, at platforme og deleøkonomiske tjenester vinder frem.

Med den digitale udvikling har en række nye forretningsmodeller set dagens lys – f.eks. deleøkonomiske tjenester for bolig- og biludlejning. Flere brancher som hotelbranchen og transportsektoren forandres i takt med, at platforme og deleøkonomiske tjenester vinder frem.

Deleøkonomien bringer mange fordele med sig. Vi får adgang til et større udvalg af produkter og serviceydelser, der imødekommer et voksende behov for fleksible tjenester. Udviklingen kan dog udfordre den måde, vores love og regler er udformet på.

Lovgivningen skal derfor give bedre mulighed for, at virksomhederne kan afprøve nye forretningsmodeller. Det kræver, at reguleringen og myndighedernes håndhævelse af reglerne giver virksomhederne muligheder for at bruge nye teknologier og digitale forretningsmodeller, og at der er bedre muligheder for forsøg med ny teknologi inden for lovgivningens rammer.

→ Udfordring 4

Digitale platforme med meget store markedsandele kan true konkurrencen

Flere digitale platforme på internettet har meget store markedsandele. F.eks. har Amazon en markedsandel på omkring 30 pct. af tyskernes nethandel, mens tæt på alle søgninger på internettet i mange lande foretages via Google. I hjemlandet USA har Amazon en andel på omtrent 50 pct. af al nethandel.

De store digitale platforme bliver større og mere globale. Det gør det muligt for de store digitale virksomheder at sælge varer billigere med en bedre service og med flere valgmuligheder for forbrugeren.

Men de store digitale platforme kan misbruge deres position, f.eks. ved at gøre det dyrt for andre virksomheder at sælge på platformene. Det kan skabe en ulige konkurrence mellem de store platforme og mindre virksomheder.

En platform med en meget stor markedsandel kan også udnytte sin position til at sætte højere priser for forbrugeren, end når der er flere udbydere på markedet, og konkurrencen er større. Store platformes muligheder for dataindsamling kan også gøre, at de store platforme kan målrette deres produkter til forbrugeren.

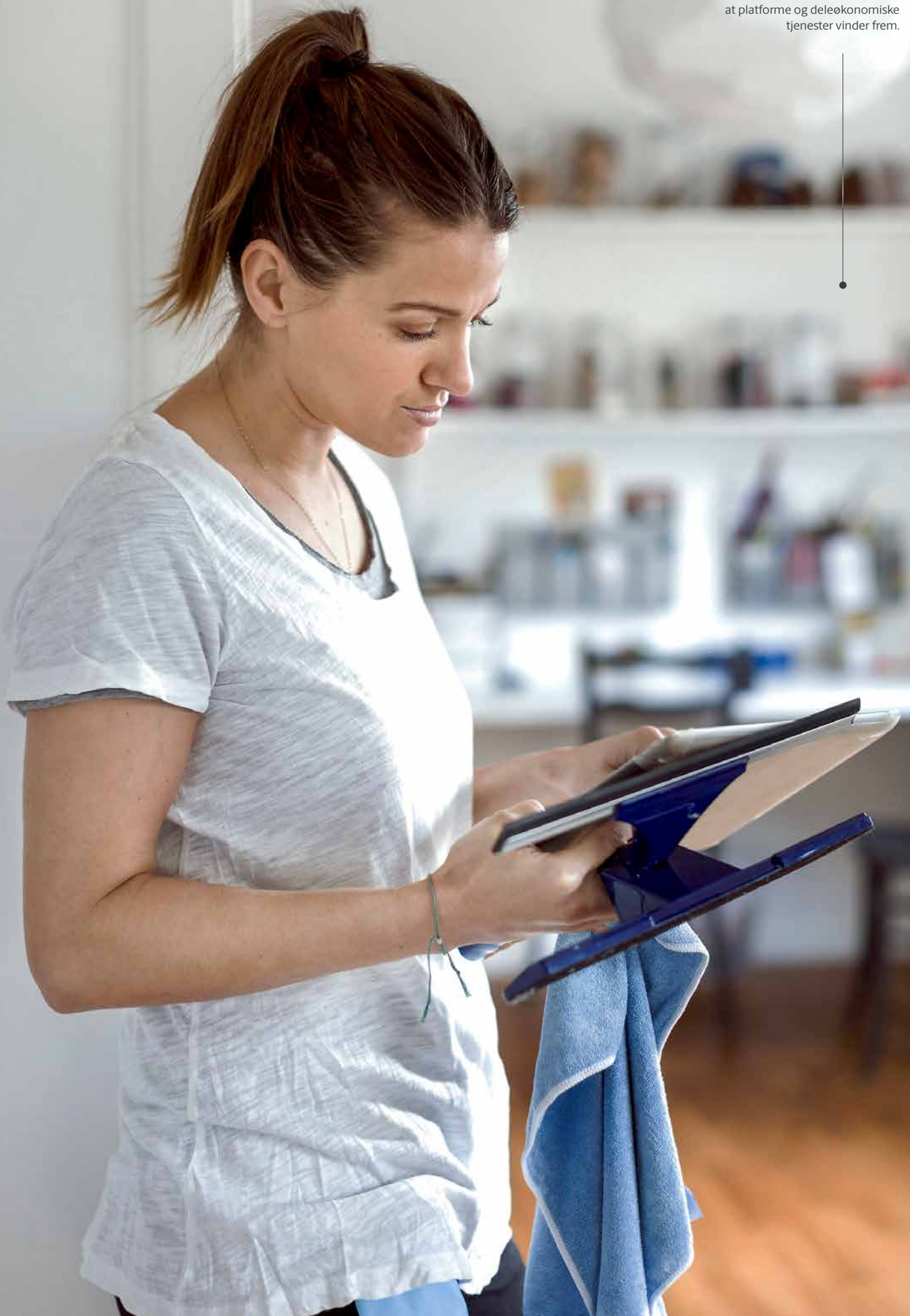

30%

Flere digitale platforme på internettet har meget store markedsandele. F.eks. har Amazon en markedsandel på omkring 30 pct. af tyskernes nethandel.

Flere brancher forandres i takt med,
at platforme og deleøkonomiske
tjenester vinder frem.

→ Udfordring 5

Mangel på talent kan svække virksomhedernes vækst

I takt med den digitale og teknologiske udvikling har virksomhederne behov for medarbejdere med nye kompetencer. Særligt efterspørgslen efter medarbejdere med tekniske og digitale kompetencer er stigende: De såkaldte STEM-kompetencer.

Regeringen har derfor etableret Teknologipagten med det formål, at 20 pct. flere skal have STEM-kompetencer inden for 10 år, *jf. kapitel 1*.

Hvis ikke danske virksomheder kan rekruttere medarbejdere med det nødvendige talent – i Danmark eller internationalt – vil de ikke kunne omstille sig hurtigt nok til nye krav og teknologier.

→ Udfordring 6

Manglende adgang til kapital kan hæmme erhvervslivet

Samtidig er risikovillig kapital typisk nødvendig for innovative og nye virksomheder med et stort vækstpotentiale.

Der er færre ventureinvesteringer i Danmark end i Sverige og Finland. Og ventureinvesteringer i Danmark ligger kun omkring OECD-gennemsnittet, selvom Danmark er mere innovativt end mange andre OECD-lande.

Ventureinvesteringer er især vigtige for, at nystartede virksomheder kan tiltrække risikovillig kapital og viden.

Der er mange gode eksempler på mindre danske virksomheder, som er langt fremme med at finde kommerciel anvendelse af den nyeste teknologi. De mindre virksomheder er ofte omstillingsparate. Og meget innovation sker i samarbejde mellem mindre teknologiske virksomheder og store etablerede virksomheder.

Vi risikerer, at virksomheder vælger Danmark fra og flytter arbejdspladserne til udlandet, hvis ikke der er adgang til talent og kapital.

Iværksætteri er den vigtigste kilde til nye job både i Danmark og internationalt og er derfor et godt fundament for vækst.

Der er mangel på risikovillig kapital til nye danske startups fra private danske investorer.

Danmark er det land, hvor det er mindst attraktivt at eje aktier og stille kapital til rådighed, da vi har den højeste marginale aktiebeskatning i Europa.

Ventureinvesteringer er investeringer med høj risiko i nyopstartede virksomheder med stort vækstpotentiale, hvor investor typisk opnår medejerskab af virksomheden i form af aktier.

Det har regeringen gjort

Regeringen arbejder løbende for at forbedre forholdene for danske virksomheder. Disruptionrådet har givet regeringen input til en række af de politiske aftaler og udspil.

Politisk aftale om initiativer for Danmarks digitale vækst

Digitalisering forandrer vores samfund til gavn for både virksomheder, den enkelte og samfundet som helhed.

Disruptionrådet har drøftet, hvordan virksomhederne bedst muligt udvikler og anvender nye forretningsmodeller og deres rammevilkår bliver forbedret. Det sker gennem agil regulering med fem obligatoriske principper for erhvervsrettet lovgivning, et stærkt digitalt vækstmiljø samt adgang til talent og kapital. Det er afgørende for, at danske virksomheder fortsat er konkurrencedygtige i en stadig mere digital verden.

Regeringen har med afsæt i rådets drøftelser indgået en *Aftale om initiativer for Danmarks digitale vækst* på knap 1 mia. kr. frem mod 2025. Aftalen bidrager til, at virksomheder kan udnytte nye teknologier til at skabe vækst og øge velstanden til gavn for både den enkelte og samfundet.

Med aftalen gennemføres en række initiativer inden for seks områder for at styrke grundlaget for den fremtidige vækst:

1. Digital hub for et styrket vækstmiljø
2. Digitalt løft af små og mellemstore virksomheder
3. Digitale kompetencer til alle, herunder Teknologipagten og Forsøgsprogram for styrket teknologiforståelse
4. Data som vækstdriver i erhvervslivet
5. Agil erhvervsrettet regulering – fem obligatoriske principper
6. Styrket IT-sikkerhed i virksomhederne

Regeringen præsenterer Strategi for Danmarks digitale vækst.

Strategien Forbruger i en digital verden

Med den nye, digitale økonomi er der opstået nye muligheder og udfordringer for forbrugere og virksomheder. Det er vigtigt, at forbrugerpolitikken er afstemt med nye vilkår, så forbrugerne stadig er sikret en høj beskyttelse og har nemt ved at træffe gode valg.

Disruptionrådet har drøftet konkurrence- og forbrugervilkår i en digital verden. Regeringen har i maj 2018 lanceret en forbrugerpolitisk strategi med afsæt i drøftelserne i rådet.

Den forbrugerpolitiske strategi indeholder 24 konkrete initiativer. De giver forbrugerne bedre rammer for at anvende egne data til at opnå bedre produkter og understøtter adgang til nem og sikker nethandel.

Politisk aftale om dele- og platformøkonomi, herunder samarbejdsaftale med Airbnb

Dele- og platformøkonomi er i hastig frem-march og giver virksomhederne nye forretningsmuligheder.

Disruptionrådet har drøftet, hvordan vi bedst håndterer nye forretningsmodeller på det danske arbejdsmarked inden for dele- og platformøkonomien.

Regeringen har lanceret *Strategi for vækst gennem deleøkonomi*. Og i maj 2018 indgik regeringen en bred politisk aftale om bedre vilkår for vækst og korrekt skattebetaling i dele- og platformøkonomien, hvor der i alt blev afsat knap 1 mia. kr. frem mod 2025 til opfølgning på strategien.

Aftalen skaber klare rammer for virksomhedernes og danskernes deltagelse i dele- og platformøkonomien i Danmark. Det gælder særligt nye regler for korttidsudlejning af private boliger. Aftalen indebærer en lempelse af skattevilkårene for udlejning af sommerhus, helårsbolig, bil og båd, som sker gennem deleøkonomiske platforme eller udlejningsbureauer.

Som et led i den samlede aftale er der indgået en aftale med Airbnb, så brugernes lejeindtægter indberettes automatisk til skattemyndighederne.

Politisk aftale om erhvervs- og iværksætterinitiativer

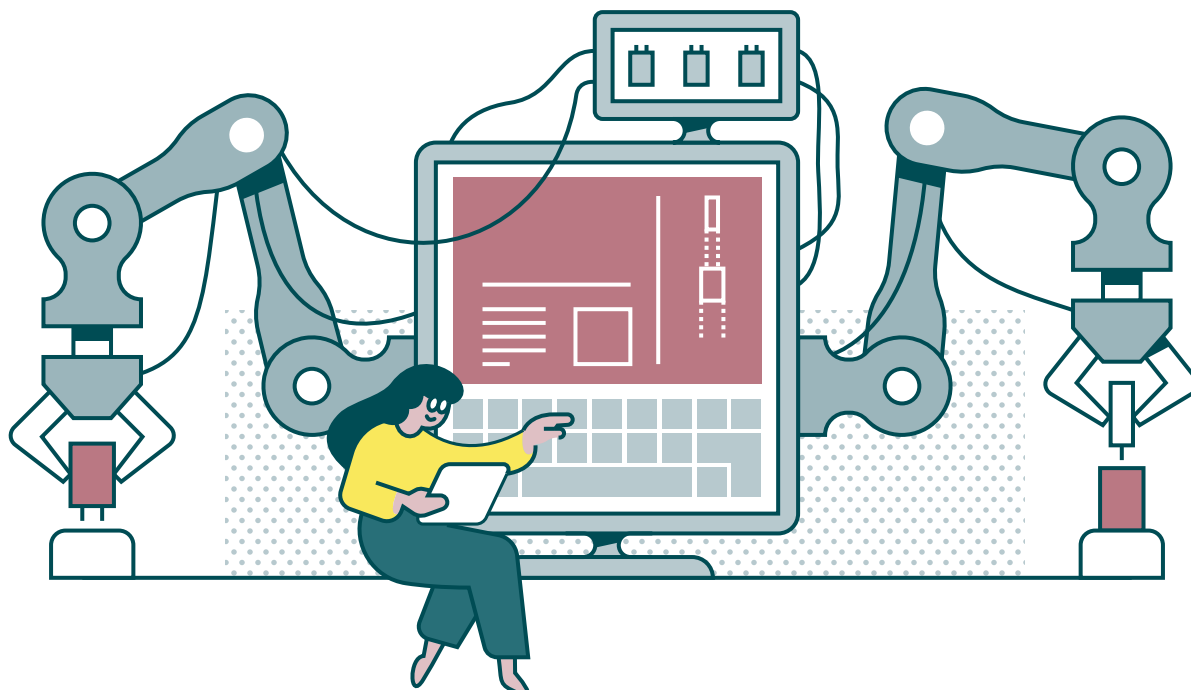
Konkurrencedygtige rammevilkår forbedrer virksomhedernes muligheder for at skabe vækst og velstand til gavn for både den enkelte og samfundet.

Disruptionrådet har drøftet anbefalingerne fra regeringens digitale vækstpanel og Iværksætterpanelet. Disruptionrådet gav input til den aftale om erhvervs- og iværksætterinitiativer, som regeringen indgik i november 2017.

Med aftalen har regeringen sammen med et bredt flertal i Folketinget afsat 14,7 mia. kr. frem til 2025, som skal bidrage til at styrke virksomhedernes vækstmuligheder. Herudover har aftalen forbedret forholdene for internationale forskere samt styrket aktie- og investeringskulturen i Danmark. Der er f.eks. indført en aktiesparekonto, indført et investorsradrag og skabt bedre mulighed for at aflønne ansatte med medarbejderaktier.

Som et led i den samlede aftale er der indgået en aftale med Airbnb, så brugernes lejeindtægter indberettes automatisk til skattemyndighederne.

Nye initiativer for konkurrencedygtige vækstvilkår

Rammevilkårene for danske virksomheder skal hele tiden være konkurrencedygtige. Derfor følger regeringen tæt udviklingen i vilkårene i de lande, som er vigtigst for danske virksomheder. Det gælder både erhvervsbeskatning, investerings- og aktiekultur, og at erhvervslivet har adgang til medarbejdere med de rette kompetencer. Samtidig skal vi løbende have fokus på at udnytte mulighederne i den nye teknologi, men også være os bevidst, hvilke udfordringer dette medfører.

Som opfølgning på Disruptionrådets drøftelser iværksættes tre nye initiativer.

Etisk ansvarlig og bæredygtig anvendelse af data i virksomheder

Data fylder mere i virksomhedernes forretningsmodeller og rummer et stort potentiale. Men for den enkelte og samfundet er det vigtigt, at virksomheder arbejder med data på en etisk og ansvarlig måde.

I regi af Disruptionrådet har regeringen nedsat Ekspertgruppen om dataetik. Den har set på, hvordan virksomheder kan understøttes i en ansvarlig anvendelse af data med henblik på, at det kan gøres til et konkurrenceparameter for danske virksomheder.

Formand for Ekspertgruppen om dataetik Christiane Vejlo præsenterer anbefalinger om dataetik til erhvervsminister Rasmus Jarlov.

Regeringen etablerer et Dataetisk Råd, der bl.a. skal bidrage til en oplyst debat om dataetiske spørgsmål.

Som opfølgning på ekspertgruppens anbefalinger vil regeringen igangsætte en række initiativer:

1. Etablering af Dataetisk Råd
2. Erklæring af virksomheders dataetiske politik
3. Understøttelse af etablering af et dataetisk mærke
4. Gennemførelse af et nationalt dataetisk vidensløft
5. Udarbejdelse af en dynamisk værktøjskasse til dataetik
6. Danmark skal være frontløber for dataetik
7. Følge udviklingen af nye innovationer og virksomheder med forretningsidéer med etisk dataanvendelse
8. Undersøgelse af muligheden for styrket fokus på dataetik i offentlige indkøb

Etablering af Dataetisk Råd skal ses i lyset af et initiativ i *Sammenhængsreformen*, hvor der nedsættes et Dataetisk Råd for det offentlige og for erhvervslivet.

Det skal understøtte virksomheders ansvarlige anvendelse af data og medvirke til, at Danmark går forrest og sætter sit præg på den internationale debat om dataetik.

Opfølgning på rådets drøftelse om konkurrenceforhold og techgiganter

Disruptionrådet har drøftet online platformes betydning for konkurrencevilkårene i Danmark. Det er afgørende at understøtte fair konkurrence- og forbrugerforhold.

Regeringen vil derfor styrke Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens håndhævelsesindsats over for digitale platforme i Danmark. Det styrkede tilsyn skal hjælpe mindre, danske virksomheder med at navigere på det digitale marked. Indsatsen skal gøre det nemmere for virksomhederne at vurdere, om de store platformes forretningsbetingelser, vilkår, priser mv. er udtryk for misbrug af deres dominerende stilling. Desuden skal der gennemføres analyser af adfærd hos store digitale platforme, som skader konkurrencen, svækker vækstvilkårene for mikrovirksomheder og SMV'er og skader forbrugerne.

I EU vil regeringen arbejde for, at nationale og europæiske konkurrencemyndigheder bør have mulighed for hurtigere at gribe ind over for konkurrenceskadelig adfærd fra store platforme, så myndighederne hurtigere og nemmere kan stoppe konkurrencebegrænsende adfærd og arbejde for øget gennemsigtighed og adgang for virksomhedskunder i forhold til egne kunde- og salgsdata fra de platforme, som virksomhederne er nødt til at handle med for at være på markedet.

National strategi for kunstig intelligens

Kunstig intelligens kan forbedre løsningen af eksisterende arbejdsopgaver og danne grobund for nye forretningsmodeller. Det kan bl.a. være at hjælpe lægen med at identificere kræft, lette børns læring samt optimere virksomhedernes drift. Det er derfor regeringens ambition, at Danmark skal gå forrest med ansvarlig udvikling og anvendelse af kunstig intelligens.

Regeringen vil lancere en national strategi for kunstig intelligens. Strategien skal gå på tværs af den offentlige og private sektor og sætte en fælles retning for igangværende og fremtidige initiativer inden for kunstig intelligens. Det kan f.eks. være etik ved brug af kunstig intelligens, adgang til data og igangsættelse af forsøgsprojekter og investeringer i kunstig intelligens.

Regeringen vil styrke Konkurrentilsynets håndhævelsesindsats over for de største globale, digitale platforme.

Produktive og ansvarlige virksomheder i en digital verden

Med afsæt i bl.a. Disruptionrådets drøftelser har regeringen allerede udført en række initiativer:

- Indgået en aftale om initiativer for Danmarks digitale vækst, f.eks.:
 - Etablering af en digital hub som skal fremme Danmarks digitale vækstmiljø
 - Etablering af en Teknologipagt
 - Agil regulering, der fremmer anvendelsen af nye forretningsmodeller
 - Digitalt løft af danske SMV'er
- Indgået en aftale om erhvervs- og iværksætterinitiativer
- Indgået en aftale om bedre vilkår for vækst og korrekt skattebetaling i dele- og platformsøkonomien
- Præsenteret en forbrugerpolitisk strategi med en digital vinkel

Nye initiativer:

- Opfølgning på anbefalinger om dataetik
- Opfølgning på rådets drøftelse om konkurrenceforhold og techgiganter
- National strategi for kunstig intelligens

3. Et moderne og fleksibelt arbejdsmarked

Det er afgørende at sikre et moderne og fleksibelt arbejdsmarked. Disruptionrådet har drøftet, hvad der skal til for at få alle ind på et arbejdsmarked med foranderlige krav og nye beskæftigelsesformer.

Det danske arbejdsmarked skal sikres til fremtiden til gavn for den enkelte, virksomhederne og samfundet. På baggrund af drøftelser i Disruptionrådet har regeringen taget en række initiativer, der skal ruste arbejdsmarkedet til den teknologiske udvikling og nye forretningsmodeller.

Trepartsaftalen om voksen-, efter- og videreuddannelse bidrager f.eks. til, at danskerne løbende opkvalificerer sig i takt med, at kravene på arbejdsmarkedet ændrer sig. Den enkelte dansker får styrket sine færdigheder, og virksomhederne får adgang til kvalificeret arbejdskraft og kan dermed bidrage til at skabe vækst og velstand.

På den baggrund har regeringen blandt andet:

- Indgået en trepartsaftale om voksen-, efter- og videreuddannelse.
- Gennemført indsatser for kvalificeret arbejdskraft og hjælp til danske ledige.
- Indgået en aftale om en forenklet beskæftigelsesindsats.
- Indgået en aftale om et nyt dagpengesystem for fremtidens arbejdsmarked.
- Indgået en aftale om forsøg med socialt frikort.

Efter dialog i Disruptionrådet har platformsvirksomheden Hilfr under DI indgået en overenskomstaftale med 3F.

Regeringen vil derudover sikre mere fleksibel adgang til arbejdsmarkedet for de svageste ledige, og bedre arbejdsmiljødata skal styrke den forebyggende indsats.

Danmarks fleksible arbejdsmarked gør os klar til forandring ...

Det danske arbejdsmarked er på mange måder noget særligt i en international sammenhæng. Siden 1899 har arbejdsmarkedets parter valgt at samarbejde og løbende indgå kollektive aftaler om løn- og arbejdsvilkår.

Med den danske model og flexicurity-systemet har vi skabt et tilpasningsdygtigt arbejdsmarked med stor jobomsætning til gavn for både arbejdsgivere og lønmodtagere.

De seneste 50 år er antallet af beskæftigede inden for industri og landbrug faldet markant, mens flere i dag har arbejde i private serviceerhverv eller i den offentlige sektor. De store forandringer er sket samtidig med, at den samlede beskæftigelse er steget. Beskæftigelsen har aldrig været højere, end den er i dag.

De seneste 50 år er antallet af beskæftigede inden for industri og landbrug faldet markant, mens flere i dag har arbejde i private serviceerhverv eller i den offentlige sektor.

... men der er også udfordringer

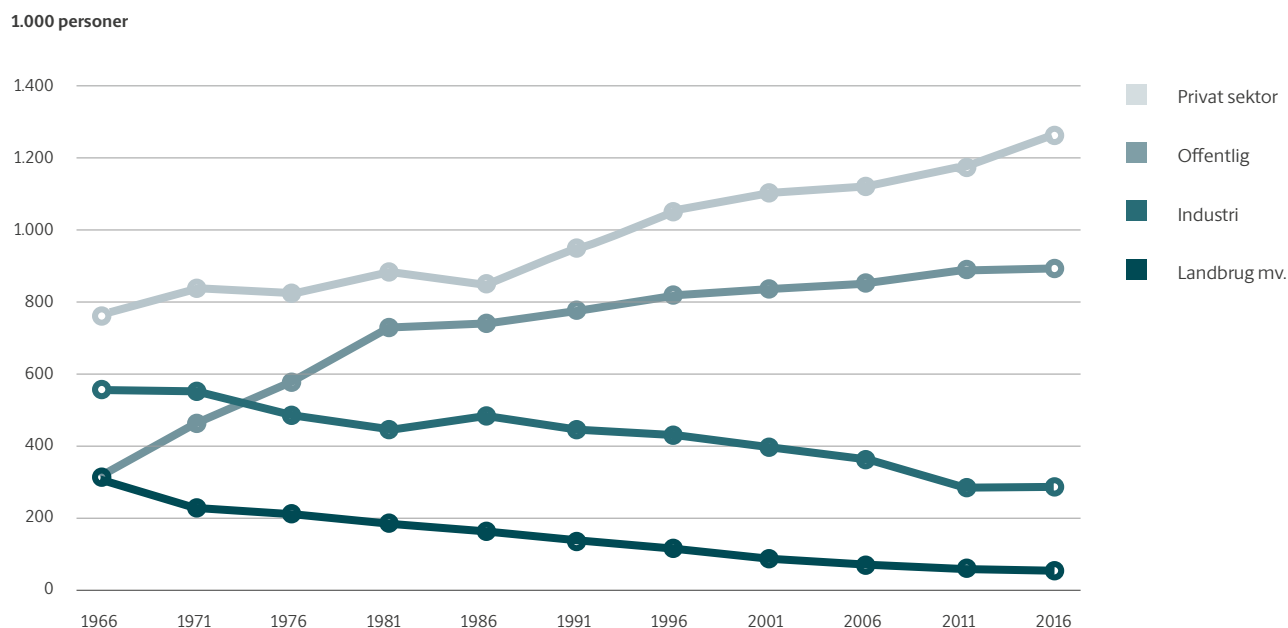
Historisk har vi danskere taget ny teknologi til os, draget fordel af forandringerne og forbedret vores levestandard. Det skal vi også gøre i fremtiden.

Den teknologiske udvikling betyder, at kravene til kompetencer ændrer sig, *jf. kapitel 1*. Det er derfor helt centralt, at der er gode muligheder for livslang læring, så den enkelte dansker kan udvikle sine kompetencer i takt med, at der stilles nye krav på arbejdsmarkedet.

Det er desuden vigtigt, at danskerne ser positivt på mulighederne i de nye forretningsmodeller og arbejdsformer, der følger af den teknologiske udvikling. F.eks. giver dele- og platformøkonomien nye muligheder for erhvervsliv og forbrugere, *jf. kapitel 2*.

Vi skal finde løsninger på områder, hvor arbejdsmarkedet og den danske model bliver udfordret. Det er vigtigt, at arbejdsmarkedet også i fremtiden er kendetegnet ved ordnede forhold.

Danskerne har skiftet branche i takt med udviklingen

Anm.: Privat sektor er defineret som brancherne handel og transport, information og kommunikation, finansiering og forsikring, ejendomshandel mv., boliger og erhvervs-service. Offentlig dækker over offentlig administration, undervisning og sundhed.

Kilde: Statistikbanken, Danmarks Statistik.

Robotter fastholder arbejdspladser

Som optakt til 7. møde i Disruptionrådet besøgte beskæftigelsesminister Troels Lund Poulsen sammen med rådsmedlemmerne Lizette Risgaard (formand for LO), Jacob Holbraad (adm. direktør i DA), Vibeke Svendsen (adm. direktør og partner) og André Rogaczewski (CEO og partner hos Netcompany) virksomheden Linak, der producerer stempler til hæve-sænkeborde og hospitals-senge.

Hos Linak på Als har de gradvis indført robotteknologi, uden at det har kostet arbejdspladser. Faktisk er teknologien med til, at man kan fastholde de 1.150 arbejdspladser i Guderup i stedet for at flytte arbejdspladser til udlandet, hvor lønniveauet typisk er lavere end i Danmark.

Robotteknologien betyder, at jobindholdet har ændret sig i virksomheden, og det stiller krav til nye kompetencer hos medarbejderne. Linak oplever særligt, at det er svært at rekruttere det nødvendige antal maskin- og elektronikingeniører.

Ny teknologi har historisk set været en stor gevinst for det danske samfund. Automatisering har gjort os rigere uden at tage danskernes job. Gør vi tingene rigtigt, kan den teknologiske udvikling fortsætte med at skabe vækst og fremgang i hele landet. Nøglen er blandt andet at sikre, at danskerne har de kvalifikationer, der bliver brug for fremover.

Beskæftigelsesminister Troels Lund Poulsen

40%

En analyse fra McKinsey viser, at 40 pct. af de samlede arbejdstimer på det danske arbejdsmarked kan automatiseres med den nuværende teknologi frem mod 2055.

➔ Udfordring 1

Krav til omstilling og livslang læring

Den teknologiske udvikling stiller krav til hurtig omstilling på arbejdsmarkedet. McKinsey har gennemført en analyse for Disruptionrådet. Den viser, at 40 pct. af de samlede arbejdstimer på det danske arbejdsmarked kan automatiseres med den nuværende teknologi frem mod 2055, jf. *kapitel 1*.

Analysen viser desuden, at beskæftigede i alle faggrupper vil blive påvirket af automatisering – også læger, marketingmedarbejdere og advokater. Derfor vil det også være langt de fleste på arbejdsmarkedet, der vil skulle lære nye færdigheder i løbet af deres arbejdsliv.

Her spiller det danske voksen-, efter- og videreuddannelsessystem en vigtig rolle. Det giver voksne mulighed for at opkvalificere sig løbende eller skifte spor i takt med, at der efterspørges nye kompetencer.

Undersøgelser fra OECD peger samtidig på, at 7-10 pct. af de beskæftigede er i høj risiko for at opleve betydelige ændringer som følge af automatisering.

Det er de færreste job, der fuldt ud kan automatiseres. Den største effekt ventes at være ændrede jobbeskrivelser snarere end nedgang i beskæftigelsen. Med nye teknologier følger også nye jobtyper, og automatisering frigiver tid.

Flere robotter betyder således ikke færre mennesker på arbejdsmarkedet. Tværtimod bidrager ny teknologi til at skabe velstand og vækst i samfundet, der fører nye produkter, serviceydelser og job med sig.

Det danske arbejdsmarked er godt klædt på til at klare omstillingen. Der er dog en gruppe på omkring 250.000-300.000 beskæftigede, hvis arbejdsfunktioner i vidt omfang kan blive automatiseret. Denne gruppe vil ofte forsøge at finde arbejde inden for samme eller andre brancher, hvor der er en tilsvarende høj grad af automatisering. Det gælder f.eks. bus- og lastbilschauffører og lagerarbejdere.

Jobgrupperne skal ved hjælp af livslang læring rustes til at klare sig endnu bedre på et arbejdsmarked i forandring.

Livslang læring gavner ikke kun den enkelte. Det har stor betydning for virksomheders konkurrenceevne, at de kan rekruttere medarbejdere med kompetencer, der passer til arbejdsmarkedets skiftende behov.

250.000-300.000 beskæftigede er særligt udfordret af automatisering

Antal udfordrede i tusinde

0 10 20 30 40 50

Operatør- og transportarbejdere

(Andel af jobgruppen, pct.)

90%

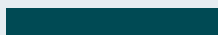

Kontorarbejdere

(Andel af jobgruppen, pct.)

8%

Postarbejdere, korrekturlæsning, arkivering og andet kontorarbejde

Servicearbejdere

(Andel af jobgruppen, pct.)

24%

Lagerarbejdere
Manuelt arbejde med tilberedning af mad
Servicearbejde under rejser

Håndværksarbejdere

(Andel af jobgruppen, pct.)

42%

Smede, værktøjsmagere etc.
Mekanikere
Manuelt arbejde i produktion
Andet

Anm.: For at vurdere om nogle grupper er særligt udfordrede, er automatiseringspotentialer kombineret med evne til at flytte på tværs af arbejdsmarkedet. Ved hjælp af mobilitetsindeks ses, at 10-15 pct. af arbejdsstyrken kan være relativt dårligt stillet: Mere end 60 pct. af deres arbejdsopgaver kan automatiseres, og deres evne til at skifte til job med et lavere automatiseringspotentialer er svag. De fleste er privatansatte som f.eks. lagermedarbejdere, operatører og visse kontorarbejdere. Analyser viser også udveje for nogle af grupperne – f.eks. har en gruppe kontorarbejdere de seneste år skiftet til stillinger inden for alt fra sundhedssektoren til stillinger inden for økonomi og finans.

Kilde: Danmarks Statistik, OECD, Beskæftigelsesministeriet, McKinsey-analyse.

0 10 20 30 40 50

→ Udfordring 2

Deleøkonomi og digitale platforme udfordrer den danske model

Platformsvirksomheder som Airbnb, GoMore og Hilfr giver nye muligheder for erhvervsliv og borgere.

Platformene dækker et voksende behov for fleksible tjenester, som virksomheder, selvstændige og forbrugere efterspørger inden for alt fra rengøring til transport og webdesign. Serviceydelser bliver let tilgængelige via en platform, der effektivt matcher arbejdskraft og efterspørgsel. Samtidig kan det være en gevinst for miljøet, når vi udnytter samfundets ressourcer mere effektivt.

1 ud af 5 danskere deltager i deleøkonomiske aktiviteter.

Fakta om dele- og platformøkonomi

1 ud af 5 danskere deltager i deleøkonomiske aktiviteter – hovedparten er forbrugere, og de udbyder dermed ikke selv deleøkonomiske tjenester.

Deleøkonomien er mest udbredt inden for overnatnings- og transportområdet, hvor danskerne f.eks. bruger platforme som Airbnb til privat boligudlejning og GoMore til privat biludlejning og samkørsel. Når det gælder køb af privat transport og privat biludledning og samkørsel, ligger danskernes deltagelse under EU-gennemsnittet.

Knap 1,5 pct. af den danske arbejdsstyrke, svarende til 42.000 danskere, har prøvet at arbejde igennem en arbejdsplatform. Næsten halvdelen af dem er enten arbejdsløse eller studerende, når de ikke arbejder via platformen. Det er således en relativt lille del af befolkningen, der er aktive på arbejdsplatformene. I f.eks. Storbritannien skønnes det, at 11 pct. er aktive på arbejdsplatforme.

For den enkelte, der udbyder sin arbejdskraft, kan det give et mere fleksibelt arbejdsliv. Og for dem, der har vanskeligt ved at finde fodfæste på arbejdsmarkedet, kan platformsarbejde fungere som trædesten til mere permanent beskæftigelse.

Platformsarbejdet udfordrer imidlertid den opfattelse, vi har af det traditionelle arbejdsmarked. Hvad betyder de digitale platforme for det danske arbejdsmarked og den danske model? Hvad sker der med medarbejdernes vilkår, når det er uklart, om der er tale om et ansættelsesforhold eller ej? Og hvad betyder det, hvis flere får løsere ansættelsesforhold?

Kort om arbejdsplatforme

De platforme, hvor der bliver købt og solgt serviceydelser som rengøring, indkøb og mindre håndværksopgaver, betegnes som *arbejdsplatforme*. Digitale platforme i deleøkonomien, hvor der foregår udlejning af f.eks. boliger, biler eller både, kan betegnes som *kapitalplatforme*.

Udbyderne på arbejdsplatforme er typisk afskåret fra de arbejdstagerrettigheder (rengøringsplatformen Hilfr er en undtagelse), der er normale for medarbejdere dækket af overenskomster. Den enkelte skal dermed selv sørge for at spare penge op til ferie, sygedage og pension samt at tegne arbejdsskadeforsikring mv.

Det er helt centralt at følge udviklingen tæt og understøtte, at regeringen og arbejdsmarkedets parter finder løsninger på områder, hvor den danske model udfordres.

De nye beskæftigelsesformer bringer nye muligheder. De skal udnyttes samtidig med, at vi skal fastholde og udbygge et arbejdsmarked, som kan rummes inden for den danske model med skatteindbetaling og ordnede forhold.

→ Udfordring 3

Vi risikerer sociale skel,
hvis ikke alle kommer med

I den internationale debat fremføres det ofte, at den teknologiske udvikling og globaliseringen kan indebære, at velstandsfremgangen bliver ulige fordelt. Det er ikke sket i Danmark.

I flere lande, f.eks. USA, er forskellen på de højest og de lavest lønnede vokset de senere år. Danmark skal fortsat være et land i balance, der ikke knækker over i dem, der vinder, og dem, der taber på globalisering og ny teknologi. Det skal vi holde fast i.

Den danske model og flexicurity-systemet har vist sig som et stabilt værn mod de omstillinger og udfordringer, arbejdsmarkedet har stået over. Det har været til gavn for Danmark og for alle danskere.

Det er til gavn for både samfundet og den enkelte, at alle, der kan, bidrager aktivt på arbejdsmarkedet. Regeringen vil løbende – og i et tæt samspil med arbejdsmarkedets parter – tilstræbe, at det danske arbejdsmarked fortsat er tilpasningsdygtigt, fleksibelt og har mange jobåbninger.

Dansk økonomi har løbende tilpasset sig teknologiske forandringer

De historiske erfaringer peger på, at den teknologiske udvikling først og fremmest er en mulighed for øget velstand. Automatisering betyder, at der kan produceres mere for hver beskæftiget. Ny teknologi har i de seneste 50 år medvirket til en produktivitetsdrevet fordobling af bruttonationalproduktet pr. indbygger. Beskæftigelsen har historisk set fulgt et voksende arbejdsudbud.

Tabet af job som følge af automatisering kan opvejes dels af, at nogle af virksomheder øger deres produktion frem for at mindske beskæftigelsen, dels af nye job direkte relateret til automatisering. Endelig opvejes det af øget velstand, der skaber ny efterspørgsel og dermed beskæftigelse i andre brancher.

McKinsey for Disruptionrådet, 2017

Danmark skal fortsat være et land i balance, der ikke knækker over i dem, der vinder, og dem, der taber på globalisering og ny teknologi.

400 mio. kr.

400 mio. kr. til en omstillingsfond, så faglærte og ufaglærte på eget initiativ kan efter- og videreuddanne sig eller helt skifte spor.

Det har regeringen gjort

Som en del af arbejdet i Disruptionrådet har regeringen løbende taget vigtige skridt i retning af et moderne og fleksibelt arbejdsmarked.

Trepartsaftale om voksen-, efter- og videreuddannelse

Der skal være gode muligheder for løbende at opkvalificere sig i takt med, at kravene på arbejdsmarkedet ændrer sig. Disruptionrådet har drøftet anbefalingerne fra Ekspertgruppen for voksen-, efter- og videreuddannelse.

I oktober 2017 indgik regeringen en treparts-aftale med arbejdsmarkedets parter om styrket og mere fleksibel voksen-, efter- og videreuddannelse. Aftalen indebærer:

- 400 mio. kr. til en omstillingsfond, så faglærte og ufaglærte på eget initiativ kan efter- og videreuddanne sig eller helt skifte spor.
- Bedre mulighed for læse-, skrive- og regneundervisning, nye fag i IT og engelsk samt en pulje på 100 mio. kr. til at øge kendskabet til mulighederne for livslang læring.
- 420 mio. kr. til styrket kvalitet på arbejdsmarkedsuddannelserne.
- Styrket økonomisk incitament til at deltage i efteruddannelse via en forhøjelse af VEU-godtgørelsen fra 80 til 100 pct. af højeste dagpenge-sats samt Statens Voksenuddannelsesstøtte (SVU) fra 80 til 100 pct. for deltagere i grundlæggende læsning og regning.

Med aftalen får offentlige og private virksomheder bedre adgang til kvalificeret arbejdskraft. Samtidig skabes bedre rammer for, at arbejdsstyrken kan omstille sig til de forandringer, der sker på arbejdsmarkedet.

Indsatser for kvalificeret arbejdskraft og hjælp til danske ledige

Virksomhederne mangler i stigende grad arbejdskraft, og rekrutteringsudfordringerne er på det højeste niveau i 10 år. Derfor er det vigtigt at understøtte adgang til kvalificeret arbejdskraft og sætte ind over for ledige med svage kvalifikationer.

I november 2017 indgik regeringen en bred politisk aftale om initiativer til afhjælpning af rekrutteringsudfordringer med Dansk Folkeparti,

Den danske model har vist sig som et stabilt værn mod udfordringer på arbejdsmarkedet. Billedet her er fra Universal Robots.

Socialdemokratiet og Radikale Venstre. Med aftalen afsættes 92 mio. kr. til bl.a. at styrke indsatsen til ledige, der mangler basale læse-, skrive- og regnefærdigheder samt opkvalificering målrettet større infrastruktur- og anlægsprojekter.

Derudover har regeringen i november 2018 indgået en aftale med Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti om at afsætte 100 mio. kr. til en række initiativer, der skal opkvalificere ledige og understøtte kvalificeret arbejdskraft til virksomheder.

Midlerne målrettes bl.a. til at forbedre jobcentrenes service og hjælp til virksomheder, der mangler arbejdskraft, samt styrke indsatsen til ledige.

Partierne er også enige om at fortsætte forhandlingerne om yderligere initiativer, der kan styrke indsatsen for at opkvalificere ledige.

Aftale om en forenklet beskæftigelsesindsats

Regeringen er optaget af, at beskæftigelses-systemet effektivt kan bidrage til at hjælpe ledige i job, og at virksomhederne kan få den arbejdskraft, de har behov for.

Derfor indgik regeringen i august 2018 en politisk aftale om en forenklet beskæftigelsesindsats med Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti.

Aftalen indebærer, at beskæftigelsesindsatsen forenkles, så borgere mødes med fair krav og forståelige regler.

Det frigør vigtige ressourcer i kommunerne og a-kasserne til effektivt at hjælpe ledige i beskæftigelse og væk fra offentlig forsørgelse, så alle kommer med. Med den nye forenkledte lov skal jobcentrene og a-kasserne bruge mere tid på det vigtigste – at understøtte et velfungerende arbejdsmarked med lav ledighed, blandt andet gennem en målrettet, opsøgende indsats over for virksomhederne.

Med aftalen vil den enkelte lediges kontakt med jobcentret og a-kassen opleves mere meningsfuld.

Aftale om et nyt dagpengesystem for fremtidens arbejdsmarked

Platformsvirksomhederne og deres brugere har oplevet usikkerhed om, hvorvidt indkomst fra platformsarbejde tæller med som indkomst i dagpenge- og kontanthjælpssystemet til optjening af rettigheder. Disruptionrådet har løbende drøftet den danske flexicurity-model, og hvordan den kan håndtere nye beskæftigelsesformer.

Regeringen har indgået en aftale med Socialdemokratiet og Dansk Folkeparti i maj 2017 om et nyt dagpengesystem for selvstændige og atypisk beskæftigede.

Aftalen indebærer, at beskæftigelsesindsatsen forenkles, så borgere mødes med fair krav og forståelige regler.

Med aftalen harmoniseres reglerne for selvstændige og atypisk beskæftigede i høj grad med reglerne for lønmodtagere. Aftalen giver således større tryghed til alle, uanset hvordan de er beskæftiget.

Med aftalen harmoniseres reglerne for selvstændige og atypisk beskæftigede i høj grad med reglerne for lønmodtagere. Aftalen giver således større tryghed til alle, uanset hvordan de er beskæftiget. Det er et vigtigt skridt til at ruste Danmark til fremtidens arbejdsmarked med en mangfoldighed af fastansatte, freelancere, platformsarbejdere og delvist selvstændige.

De nye dagpengeregler, som er trådt i kraft i efteråret 2018, udgør en fornyelse af flexicurity-modellen, hvor arbejdsløshedsforsikringen tilpasses nye beskæftigelses- og indkomstformer.

Aftale om forsøg med socialt frikort

Regeringen har indgået en aftale med Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Alternativet, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti, hvor der er afsat midler til en forsøgsordning med et socialt frikort til borgere med særlige sociale problemer.

Forsøget giver disse borgere mulighed for at tjene en årlig, skattefri arbejdsindkomst på op til 20.000 kr. Formålet er at understøtte målgruppens muligheder for at deltage i samfundets arbejdsfællesskaber.

Danmarks første overenskomstaftale med en platformsvirksomhed

Efter dialog i Disruptionrådet har 3F og rengøringsplatformen Hilfr indgået Danmarks første platformsoverenskomst, der giver brugerne på platformen mulighed for lønmodtagerrettigheder og automatisk indberetning til Skat.

Overenskomstaftalen viser, at der kan skabes gode rammer for beskæftigelse igennem digitale platforme og inden for den danske aftalemodel. På kort sigt har aftalen betydning for Hilfr og de ansatte. På længere sigt kan aftalen bane vejen for lignende overenskomstaftaler.

Nye initiativer

Partnerskab skal sikre mere fleksibel adgang til arbejdsmarkedet for de svageste ledige

Med afsæt i rådets drøftelser vil regeringen igangsætte et partnerskab, der skal sikre et tættere samarbejde mellem jobcentre, vikarbureauer og platformsvirksomheder, som har tegnet overenskomst eller har overenskomstlignende vilkår.

For de svageste ledige giver vikaransættelse mulighed for at afprøve nye arbejdsopgaver og tilegne sig kompetencer, som efterspørges på arbejdsmarkedet. Der er behov for at skabe forskellige veje ind på arbejdsmarkedet for de ledige, der er længere væk fra arbejdsmarkedet. Ambitionen er, at alle skal med. Det har både værdi for den enkelte og samfundet.

Bedre arbejdsmiljødata skal styrke den forebyggende indsats

Arbejdsmiljøområdet mangler kvalificeret data, og der er et stort potentiale i at arbejde mere systematisk omkring indsamling og behandling af arbejdsmiljødata.

Regeringen vil derfor samle data om virksomhedernes arbejdsmiljø i en offentligt tilgængelig database, der gør det muligt for alle at tilgå disse data.

Det giver den enkelte virksomhed mulighed for at måle sig op mod andre virksomheder.

3F og rengøringsplatformen Hilfr har indgået Danmarks første platformsoverenskomst

Et moderne og fleksibelt arbejdsmarked

Med afsæt i bl.a. Disruptionrådets drøftelser har regeringen taget en række initiativer:

- Trepartsaftale om voksen-, efter- og videreuddannelse
- Indsatser for kvalificeret arbejdskraft og hjælp til danske ledige
- Aftale om en forenklet beskæftigelsesindsats
- Aftale om et nyt dagpengesystem for fremtidens arbejdsmarked
- Aftale om forsøg med socialt frikort

Nye initiativer:

- Mere fleksibel adgang til arbejdsmarkedet for de svageste ledige
- Bedre arbejdsmiljødata skal styrke den forebyggende indsats

4. Globalisering, udenlandsk arbejdskraft og frihandel

Danske virksomheder skal have adgang til den arbejdskraft, de har brug for. Derfor skal virksomhederne også kunne rekruttere kvalificeret, international arbejdskraft. Samtidig skal Danmark fortsat arbejde for at fremme samhandel gennem EU og WTO.

Danmark er et af verdens rigeste lande. Vi har lige muligheder, stor sammenhængskraft og små skel mellem mennesker. Det skal vi holde fast i.

Derfor skal Danmark fortsat være et åbent land, der tiltrækker talent og investeringer fra udlandet og handler med hele verden.

Disruptionrådet og regeringen har drøftet betydningen af globalisering, udenlandsk arbejdskraft og frihandel for, at Danmark bliver rigere som land. Og for, at der er lige muligheder for alle danskere.

På den baggrund har regeringen blandt andet:

- Løbende styrket indsatsen for ordnede forhold på arbejdsmarkedet, herunder iværksat en række initiativer for sikring af ordnede forhold på transportområdet.
- I regi af EU og WTO arbejdet for at nedbringe tariffen og for at fremme fælles standarder og regler, der gør samhandel nemmere. Det vil også i fremtiden være en prioritet.

Regeringen har derudover fremlagt et udspil, som vil blive omsat til et lovforslag med konkrete initiativer, der skal gøre det lettere og mindre bureaukratisk for danske virksomheder at tiltrække og ansætte udenlandsk arbejdskraft. Det skal naturligvis ske under ordnede forhold.

Siden 1980'erne er handlen med andre lande steget kraftigt, og både importen og eksporten er steget hurtigere end BNP.

Danmark har store fordele af globaliseringen...

International handel spiller en stor rolle i en lille, åben økonomi som den danske. Siden 1980'erne er handlen med andre lande steget kraftigt, og både importen og eksporten er steget hurtigere end BNP. Danmark har ligesom andre avancerede økonomier i høj grad specialiseret sig i videnstunge industrier og serviceerhverv.

Internationale handelssamarbejder giver Danmark store fordele. EU's indre marked har bidraget til omfattende økonomisk aktivitet i Danmark. Deltagelsen har haft positiv betydning for udviklingen i privat forbrug, realløn, eksport og investeringer. Gevinsterne ved det indre marked rækker ud over, hvad den økonomiske globalisering i sig selv har bidraget til.

Udviklingen i den internationale handel har betydet store produktivetsgevinster. Virksomhederne har haft gavn af ny teknologi og viden-skabelige fremskridt, som vi har kunnet importere fra udlandet. Den øgede liberalisering af handel har åbnet nye eksportmarkeder.

Det er vigtige grunde til, at Danmark i dag er et af verdens rigeste lande.

Det har også gavnnet de danske forbrugere, der kan vælge mellem flere forskellige og billigere varer. De lavere priser har betydet en højere realløn og en styrket købekraft for danskerne.

... og vi skal fastholde den vellykkede omstilling af økonomien

Globaliseringen har stillet krav til udviklingen på det danske arbejdsmarked. Mange har fået ændret jobindhold eller skiftet job. Omstillingen har overordnet været vellykket i Danmark. Generelt har alle danskere haft gavn af den stigende velstand.

Det fleksible danske arbejdsmarked har sammen med en stadigt mere veluddannet befolkning bidraget til den vellykkede omstilling, *jf. også kapitel 1 og 3*. Den udvikling skal vi fastholde.

Det kræver, at vi tager hånd om en række udfordringer.

International handel spiller en stor rolle i en lille, åben økonomi som den danske.

➔ Udfordring 1

Afdæmpet produktivitetsvækst kan udfordre vores position som et af verdens rigeste lande

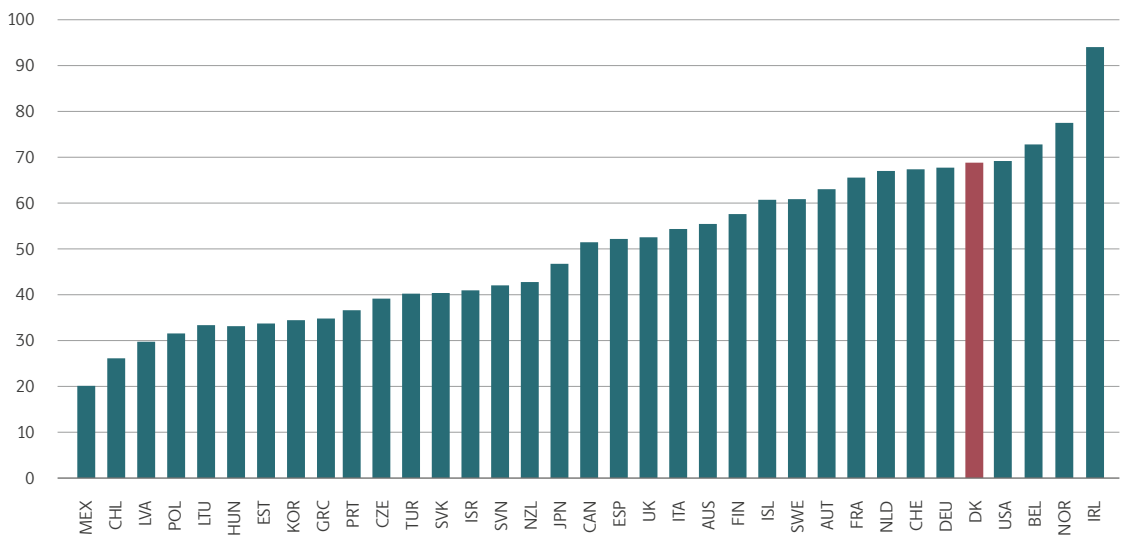
Danmark er blandt de lande i verden, hvor velstanden pr. indbygger er højest.
Det skyldes, at vi har et højt produktivetsniveau.

Væksten i produktiviteten har over en årrække ligget lavt, når vi sammenligner med tidligere perioder. Det er en udfordring, da et højt produktivetsniveau er en forudsætning for et fortsat højt velstandsniveau.

Udviklingen skal dog ses i lyset af, at Danmark kommer fra et højt udgangspunkt, og det derfor kan være vanskeligt at opretholde tempoet i produktivetsudviklingen. Tendensen ses også i andre velstående lande, hvor produktivetsvæksten er aftaget de seneste årtier.

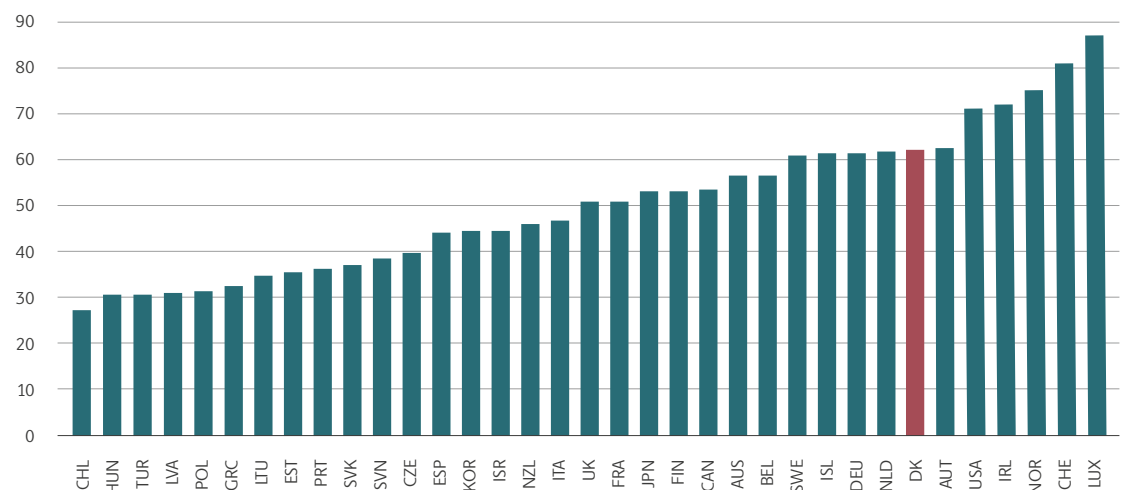
Danmark har et højt produktivetsniveau...

BNP pr. arbejdstime (USD)

... og et højt velstandsniveau

1.000 USD målt i BNI pr. indbygger

Anm.: Begge figurer viser opgørelsen for 2016. Det bemærkes, at opgørelsen af arbejdstid, der lægges til grund i den øverste figur, følger forskellige opgørelsesmetoder på tværs af landene, hvorfor tallene bør tolkes med forsigtighed. Den nederste figur viser BNI pr. indbygger, købekraftskorrigeret (2016-PPP, USD).

Kilde: OECD og egne beregninger.

→ Udfordring 2

Mangel på kvalificeret, udenlandsk arbejdskraft bremser velstanden

Udenlandsk arbejdskraft, der kommer til Danmark, skal naturligvis arbejde under ordnede forhold.

Europas indre marked med fri bevægelighed for arbejdskraften har givet virksomhederne adgang til medarbejdere med de kompetencer, virksomhederne har brug for. Det er vigtigt for, at danske virksomheder kan klare sig internationalt.

Den internationale konkurrence om kvalificerede medarbejdere er imidlertid taget til, blandt andet som følge af gunstige konjunkturer i landene omkring os. Lønforskellene på tværs af EU-landene er aftaget. Det gør det vanskeligere at rekruttere europæisk arbejdskraft.

Mange virksomheder har derfor i stigende grad brug for at hente kvalificerede medarbejdere uden for Europa. Ellers er der en risiko for, at danske virksomheder sækker agterud i konkurrencen på de globale markeder.

Det er også vigtigt for dansk økonomi, at internationale virksomheder ønsker at placere aktiviteter hos os. De bidrager med viden og er med til at øge produktiviteten. Når internationale virksomheder placerer aktivitet i Danmark, er adgangen til den rigtige type arbejdskraft en forudsætning. Derfor er muligheden for at hente kvalificerede medarbejdere uden for Europa vigtig for, at udenlandske virksomheder vælger Danmark til.

Hos nogle kan der være en bekymring for, at udenlandsk arbejdskraft vil tage danske arbejdspladser og føre til stigende arbejdsløshed blandt danskere. En gennemgang af forskningen viser imidlertid, at indvandring af arbejdskraft har en meget lille effekt på løn og beskæftigelse for resten af befolkningen, og at effekten ikke er entydig².

I alle tilfælde skal udenlandsk arbejdskraft, der kommer til Danmark, naturligvis arbejde under ordnede forhold.

Udenlandsk arbejdskraft er en fordel for Danmark

Det er til stor gavn for virksomhederne, at de kan tiltrække kvalificeret arbejdskraft. Samtidig giver udenlandsk arbejdskraft penge i de offentlige kasser – og det giver mulighed for øget velfærd og lavere skatter. Udenlandske medarbejdere, der er rekrutteret via beløbsordningen, skønnes at bidrage med netto knap 1½ mia. kr. om året til de offentlige kasser.

Forskningen viser, at indvandring af arbejdskraft har en meget lille effekt på både løn og beskæftigelse. Et litteraturstudie drøftet i Disruptionrådet finder, at indvandringen har en svagt positiv effekt på den samlede, gennemsnitlige lønudvikling for de øvrige lønmodtagere. Beskæftigelsen er omtrent uændret.

Et andet studie viser, at det især er løn- og skatteforhold, der afholder nogle fra at søge et job i Danmark – men at de blødere værdier som work-life balance trækker op for de udenlandske jobsøgere.

² Litteraturstudie om virkninger af udenlandsk arbejdskraft af Mette Foged, Linea Hasager og Vasil Iliyanov Yassenov. I 2017 fandt Det Økonomiske Råd, at de øvrige lønmodtageres gennemsnitlige løn øges ved indvandring af arbejdskraft, mens Kraka/Deloitte i et helt nyt studie finder, at effekten for de mest berørte er negativ.

➔ Udfordring 3

Stigende protektionisme udfordrer en lille, åben økonomi som den danske

Handel mellem lande er afgørende for at skabe højere produktivitet og øget velstand. I de senere år er udviklingen i den samlede verdenshandel vokset langsommere end BNP.

Øget protektionisme udgør fremover en risiko for udviklingen i verdenshandlen. Senest har USA skruet ned for ambitionerne på frihandel til fordel for indførelsen af protektionistiske tiltag, der har ført til modaktioner fra handelspartnere. Der er også i stigende grad bekymring over Kinas handelspraksis på en række områder. USA's og Kinas tilgang lægger et pres på det internationale regelbaserede handelssystem, der er forankret i WTO.

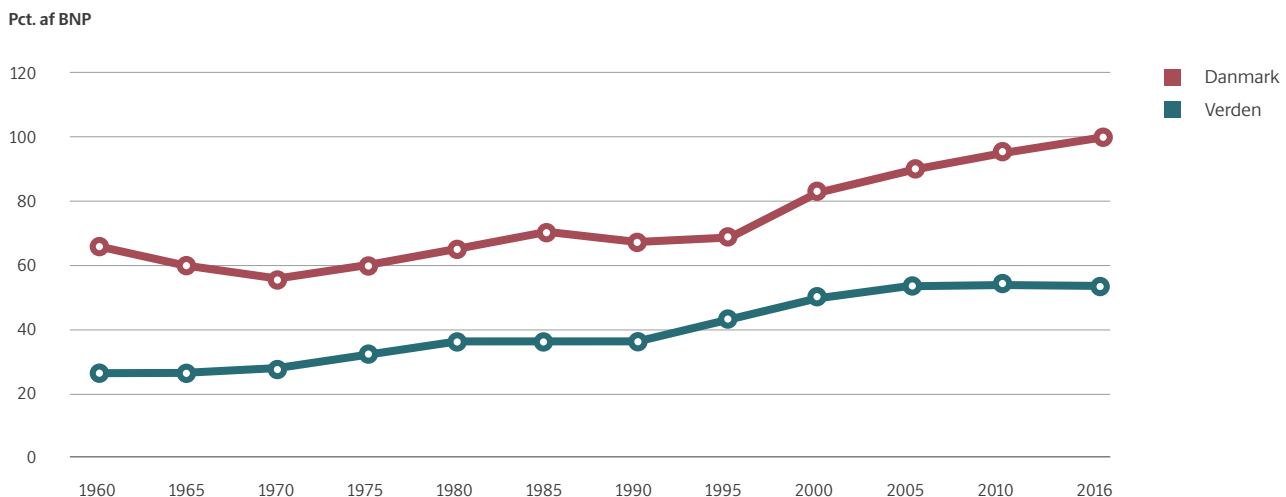
Udfaldet af Brexit-forhandlingerne udgør en anden mulig udfordring for den frie handel. Selvom den britiske regering har forhandlet en udtrædelses-aftale med EU, mangler den fortsat at blive

godkendt i det britiske parlament. Hvis forløbet ender med, at man ikke opnår en aftale (*no deal-scenarie*), vil samhandlen mellem EU og UK overgå til WTO-vilkår med dertil hørende handelsbarrierer.

Den stigende tendens til protektionisme og øgede handelsbarrierer kan blive en alvorlig trussel for dansk eksport i fremtiden. Produktiviteten kan ligeledes blive påvirket negativt af, at lande handler mindre med hinanden.

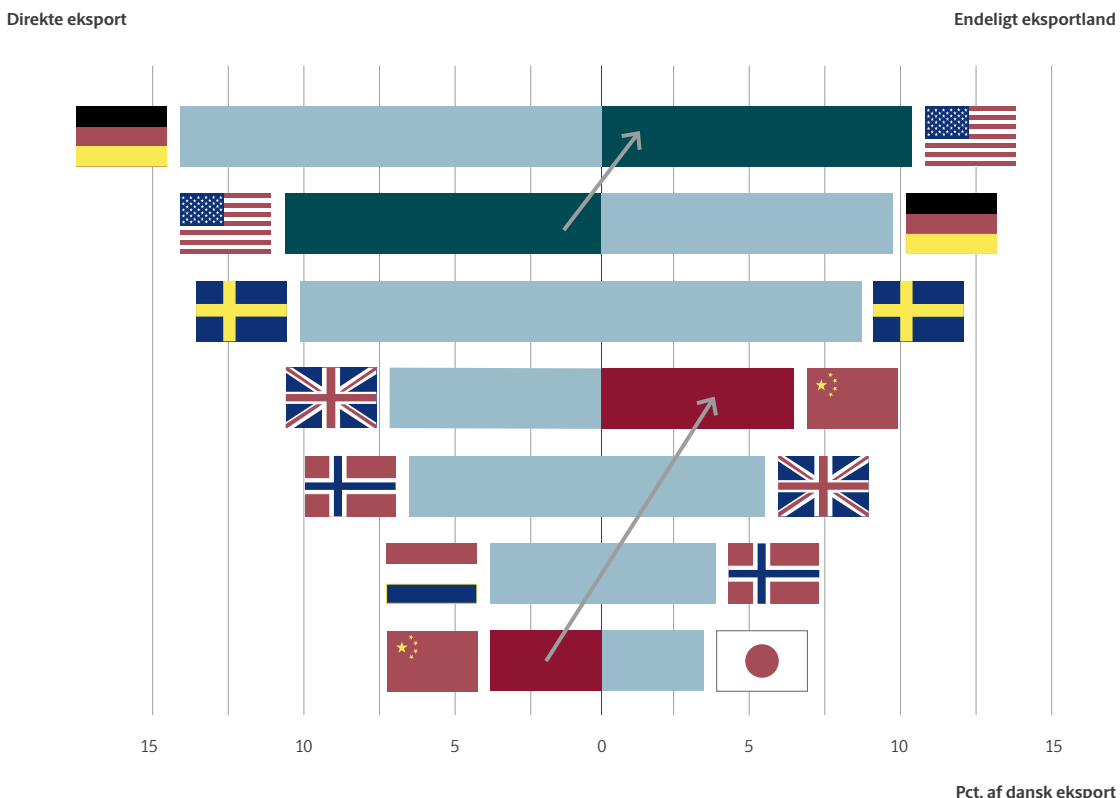
Samhandlen er steget stødt siden 1960'erne

Anm.: Figuren viser summen af import og eksport af varer og tjenester som andel af BNP.

Kilde: Verdensbanken og egne beregninger.

Danmarks 7 største eksportmarkeder

Anm.: Andele af dansk eksport af varer og tjenester i 2015. Direkte eksport er opgjort fra betalingsbalancen, og endelig anvendelse er opgjort som dansk værditilvækst af udenlandsk endelige anvendelse fra TiVA-data.

Kilde: Danmarks Statistik og OECD.

Ca. 100%

International handel spiller en stor rolle i dansk økonomi – samlet set udgør den danske handel med udlandet omkring 100 pct. af BNP.

Globaliseringen har gjort danskerne rigere

International handel spiller en stor rolle i dansk økonomi – samlet set udgør den danske handel med udlandet omkring 100 pct. af BNP. Danmark handler overvejende med andre højindkomstlande.

Danmark drager betydelig fordel af globaliseringen. Specialisering og brug af teknologi fra andre lande betyder produktivetsgevinster for virksomhederne. Samtidig har virksomhederne mulighed for at deltage på stadig flere eksportmarkeder.

Den danske økonomi er i høj grad globalt integreret, jf. figuren over Danmarks største eksportmarkeder. Den danske eksport er mere afhængig af de globale markeder, end den direkte eksport umiddelbart viser. En væsentlig del af Danmarks direkte eksport er halvfabrikata, der eksporteres videre til andre lande. Danmark er således mere afhængig af USA og Kina, når der ses på, hvor de danske varer ender hos forbrugere verden over (se højre del af figuren) end målt på direkte eksport (venstre del af figuren).

Øget verdenshandel giver flere muligheder for at øge eksporten, men det gør os også mere afhængig af udviklingen i den globale økonomi. En handelskrig – f.eks. mellem USA, Kina og Europa – kan derfor få stor betydning for dansk økonomi og den danske velstand.

Danske forbrugere har også stor gavn af flere varer og tjenester til lavere priser. De lavere forbrugerpriser på flere typer varer medfører en øget realløn for danskerne. Det gælder både for lav- og højt-lønnede, da f.eks. mange dagligvarer importeres fra udlandet.

Globaliseringsprocessen stiller krav til udviklingen på det danske arbejdsmarked – og omstillingen har overordnet været vellykket i Danmark. Sunde strukturer på det danske arbejdsmarked samt et generelt højt uddannelsesniveau medfører en høj beskæftigelse. Samtidig har den strukturelle ledighed været faldende.

Globaliseringsprocessen stiller krav til udviklingen på det danske arbejdsmarked – og omstillingen har overordnet været vellykket i Danmark.

Beskæftigelsesministeren
besøgte sammen med dele af
Disruptionrådet virksomheden
Linak A/S på Als i forbindelse
med 7. møde i rådet.

Det har regeringen gjort

Danmark har et godt udgangspunkt for at udnytte mulighederne i den teknologiske udvikling og globaliseringen. Danskerne er veluddannede, og virksomhederne har gode og stabile rammevilkår. Det vil regeringen fastholde.

Regeringens 2025-plan

Regeringen har et ambitiøst mål om at hæve velstanden i Danmark. I *Vækst og velstand 2025* har regeringen fremlagt en målsætning om at øge BNP med 80 mia. kr. frem mod 2025. Målet skal nås dels ved at øge arbejdsudbuddet med 55-60.000 personer og dels ved at øge produktiviteten svarende til 35 mia. kr.

Regeringen ønsker at fortsætte det seneste årtis reformkurs, der har skabt grundlag for de seneste års fremgang i økonomien. Vi skal fortsat understøtte uddannelser af høj kvalitet, gode rammevilkår for erhvervslivet og et velfungerende arbejdsmarked, hvor alle kommer med.

Det er en vigtig del af regeringens reformdagsorden at understøtte stigende produktivitet hos virksomhederne. Målsætningen skal blandt andet indfries ved, at dansk erhvervsliv fortsat har gode rammevilkår, som understøtter, at virksomhederne kan udnytte mulighederne i globalisering og ny teknologi.

Konkret har regeringen indgået en politisk aftale om Erhvervs- og iværksætterinitiativer for i alt 14,7 mia. kr. frem mod 2025. Aftalen indeholder bl.a. initiativer om at understøtte den voksende deleøkonomi, øget digital vækst hos danske virksomheder samt en stærkere iværksætter- og aktiekultur, der skal øge virksomhedernes adgang til kapital, jf. *kapitel 2*.

Ordnete forhold på arbejdsmarkedet

I Danmark skal udlændinge naturligvis arbejde under ordnede forhold.

Regeringen styrker derfor løbende indsatsen for ordnede forhold på arbejdsmarkedet. Blandt andet er der iværksat en række initiativer på transportområdet, ligesom regeringen har videreført den fælles myndighedsindsats for ordnede forhold.

Senest har regeringen med finanslovsaftalen for 2019 styrket politiets indsats på tungvognsområdet og afsat en bevilling til indsatser for ordnede forhold i Arbejdstilsynet.

Bedre fastholdelse af internationale dimittender

Der er et stort potentiale ved at fastholde flere internationale studerende i Danmark. Det bidrager således positivt til de offentlige finanser, når studerende bliver i Danmark ti år eller mere efter studiestart.

Regeringen vil opfordre de relevante, videregående uddannelsesinstitutioner til at etablere partnerskaber med erhvervslivet og kommunerne om bedre brobygning fra uddannelsesinstitutionerne til det danske arbejdsmarked. I det omfang det findes, bygges der videre på eksisterende samarbejdsrelationer.

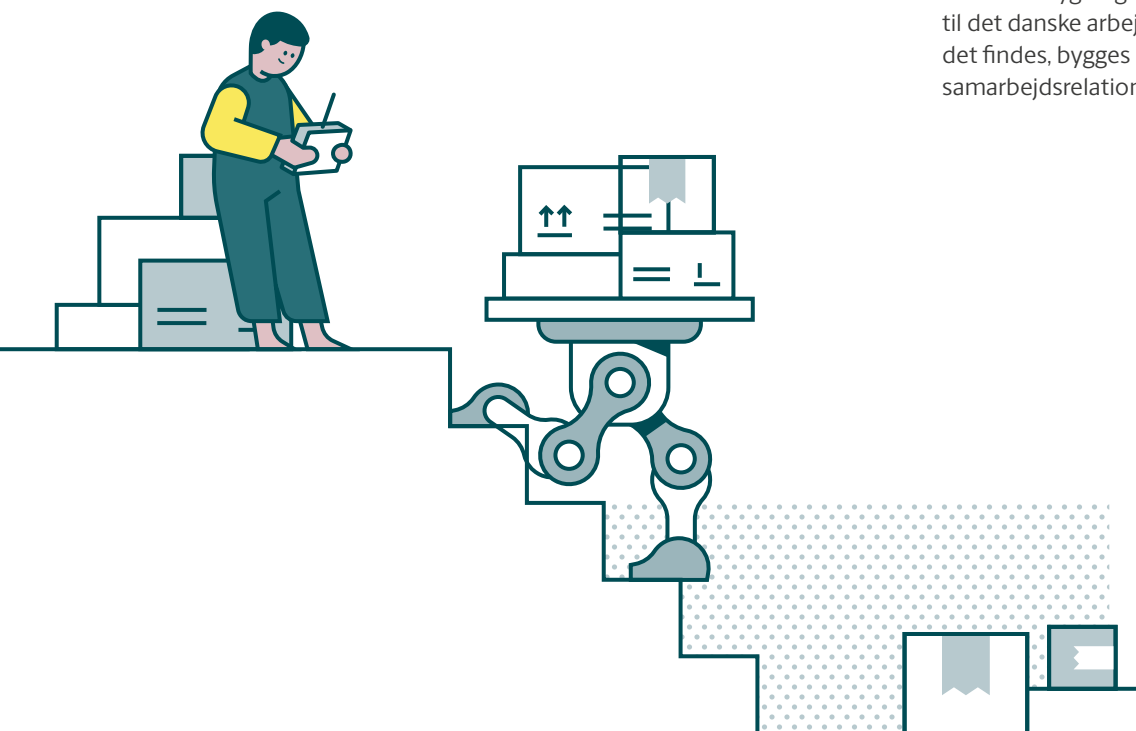
80 mia. kr.

Regeringen har fremlagt en målsætning om at øge BNP med 80 mia. kr. frem mod 2025.

14,7 mia. kr.

Konkret har regeringen indgået en politisk aftale om Erhvervs- og iværksætterinitiativer for i alt 14,7 mia. kr. frem mod 2025.

Danske virksomheder skal have gode vilkår for at rekruttere den nødvendige arbejdskraft. Billedet her er fra DHL pakkecenter i København.

Regeringen vil understøtte partnerskaberne i at gennemføre aktiviteter målrettet rekruttering af udenlandske dimittender til virksomheder i Danmark. F.eks. med udbredelse af best practice om match-making mellem virksomheder og studerende om studiejob eller praktikophold.

Techambassadør

Det er afgørende for Danmark, at vi positionerer os bedst muligt i forhold til den hastige teknologiske udvikling. Teknologiuudviklingen og digitaliseringen er i sin natur global, og derfor har regeringen oprettet en stilling som dansk ambassadør for teknologi og digitalisering, der står i spidsen for en ny udenrigspolitisk satsning.

En åben handelsnation

Regeringen arbejder i EU og WTO for løbende handelsliberaliseringer, nedbringelse af toldsatser og fælles standarder og regler, der gør samhandel nemmere. Både handelsintensiteten og omfanget af udenlandske investeringer er steget betydeligt over de seneste årtier. Det har gavnet dansk økonomi.

Vi skal understøtte, at Danmark fortsat kan bevare sin rolle som handelsnation, så vi kan vedblive at handle med hele verden på fair vilkår.

Inden for seneste år er der indgået flere handelsaftaler mellem EU og tredjelande, der gavner dansk eksport.

CETA-aftalen mellem Canada og EU trådte foreløbigt i kraft i september 2017. Af endnu større betydning for Danmark er det, at Japan og EU underskrev en frihandelsaftale i juli 2018, der medfører, at stort set alle toldsatser samt en række handelsbarrierer fjernes. Aftalen indebærer et frihandelsområde, der dækker omtrent en tredjedel af verdens BNP. EU har også for nyligt færdigforhandlet aftaler med både Singapore og Vietnam, der ventes at træde i kraft i løbet af 2019.

I april 2018 indgik EU og Mexico en politisk principaftale om modernisering af den eksisterende frihandelsaftale, ligesom EU pt. forhandler med bl.a. Mercosur (en sydamerikansk handelsblok, der dækker Brasilien, Argentina, Paraguay og Uruguay, Chile, Australien og New Zealand).

Ud over arbejdet i EU og WTO understøtter regeringen desuden danske eksportvirksomheder gennem forskellige vejledningsindsatser. Det skal hjælpe virksomheder med internationalisering til at navigere i et stigende usikkert globalt handelsbillede. Initiativerne omfatter blandt andet SMV: Digital, hvor der oprettes et e-handelscenter, der skal styrke danske SMV'ers eksport via e-handel.

Vi skal understøtte, at Danmark fortsat kan bevare sin rolle som handelsnation, så vi kan vedblive at handle med hele verden på fair vilkår.

Regeringen fremsætter i starten af 2019 et lovforslag, der udmønter de initiativer i udspillet om styrket rekruttering af udenlandsk arbejdskraft, der kræver lovændring.

Nye initiativer med afsæt i Disruptionrådets arbejde

Med afsæt i rådets drøftelser vil regeringen gennemføre yderligere initiativer:

Udspil og lovforslag om styrket rekruttering af udenlandsk arbejdskraft

Danske virksomheder skal have gode vilkår for at rekruttere den nødvendige, udenlandske arbejdskraft. De skal ikke bremses af unødigt bureaukрати.

Derfor har regeringen fremlagt et udspil om styrket rekruttering af udenlandsk arbejdskraft. Dele af udspillet har været drøftet med arbejdsmarkedets parter og i Disruptionrådet.

Udspillet's hovedelementer er:

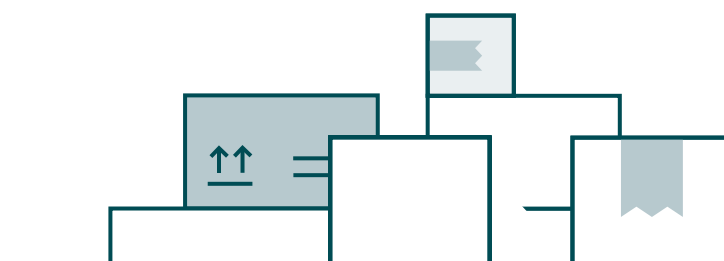
- At der etableres en ny beløbsordning med en lavere beløbsgrænse målrettet de lande, hvor Danmark har et tæt investeringssamarbejde.
- At positivlisten moderniseres og udvides, så den bedre favner der, hvor der er mangel på arbejdskraft – f.eks. også på faglært niveau.
- At fast track-ordningen gøres mere fleksibel, så gode virksomheder, som har styr på tingene, men som uforvarende begår mindre fejl, ikke får karantæne eller udelukkes fra at bruge ordningen.

- At beløbsordningens krav om, at løn skal udbetales til en dansk bankkonto afskaffes, da kravet skaber store udfordringer for virksomheder og de udenlandske ansatte. Særligt ved korte indstationeringer i Danmark.

Udover de fire hovedforslag indeholder udspillet også en række forslag til regelforenklinger, som skal være med til at fjerne unødigt bureaukрати.

Der er f.eks. et forslag om, at der ikke skal søges en ny opholdstilladelse, hvis en medarbejder skifter stilling inden for samme virksomhed og et forslag om en ensretning og afbureaukratisering af praktikantordning på det grønne område.

Regeringen fremsætter i starten af februar 2019 et lovforslag, der udmønter de initiativer i udspillet, som kræver lovændring.

Globalisering, udenlandsk arbejdskraft og frihandel

Med afsæt i bl.a. Disruptionrådets drøftelser har regeringen taget en række initiativer:

- Ordrede forhold på arbejdsmarkedet
- Bedre fastholdelse af internationale dimittender
- Techambassadør
- En åben handelsnation

Nye initiativer:

- Udspil og lovforslag om styrket rekruttering af udenlandsk arbejdskraft

Bilag 1

Output fra rådet

1. Nye og større krav til fremtidens uddannelser

Aftale om bedre veje til uddannelse og job efter grundskolen

Fra folkeskole til faglært. Erhvervsuddannelsesaftale

- Folkeskolen skal nære elevernes håndværkerdrømme
- Opgør med automatvalget
- 10. klasse skal fortsat bidrage til at øge søgningen til erhvervsuddannelserne

Naturvidenskabsstrategi

Fem indsatsområder, bl.a.:

- Bedre grundlæggende naturfaglige kundskaber hos alle elever
- Styrkede lærerkompetencer og bedre undervisning
- Bedre vilkår for talentfulde elever i de naturvidenskabelige fag

Nye målsætninger for de videregående uddannelser

- Høj faglighed og stort læringsudbytte, der fremmer ånd, viden og kritisk sans
- Tæt sammenhæng mellem uddannelserne og samfundets kompetencebehov
- En veluddannet befolkning med mange år på arbejdsmarkedet

Aftale om mere fleksible universitetsuddannelser

- Bedre mulighed for at arbejde efter bacheloruddannelsen og vende tilbage til en kandidatuddannelse
- Mulighed for 1-årige akademiske overbygningsuddannelser
- Bedre mulighed for at studere på deltid
- Afskaffelse af bonus for hurtig studiestart

Forsknings- og innovationspolitisk strategi

- Dansk forskning skal være af højeste internationale kvalitet
- Forskningen skal gøre mest mulig gavn i samfundet

Aftale om Danmarks digitale vækst, herunder

- Forsøg om styrket teknologiforståelse i folkeskolen
- Teknologipagten

Trepartsaftale om kvalificeret arbejdskraft og flere praktikpladser

81 initiativer, bl.a.:

- Forebyggelse af rekrutteringsudfordringer
- Flere praktikpladser – flere faglærte

Strategi for styrkelse af fremmedsprog i uddannelsessystemet

Forsøg: Fireårige erhvervs kandidatuddannelser for studerende i job

Nye initiativer med afsæt Disruptionrådet

- Initiativer målrettet de særligt dygtige elever og studerende
- Løft af digitale kompetencer på de videregående uddannelser
- Supplerende initiativer til styrket teknologiforståelse
- Konkurrence (Grand Challenge): Løsning af fremtidens store udfordringer
- Nationalt kompetencepanel for de videregående uddannelser
- Nationale priser for fremragende undervisning
- Nyt taxameter- og tilskudssystem til ungdomsuddannelserne

2. Produktive og ansvarlige virksomheder

Aftale om Danmarks digitale vækst

14 initiativer inden for seks områder:

- Digital hub for et styrket vækstmiljø
- Digitalt løft af små og mellemstore virksomheder
- Digitale kompetencer til alle
- Data som vækstdriver i erhvervslivet
- Agil erhvervsrettet regulering
- Styrket IT-sikkerhed i virksomhederne

Forbrugerpolitisk strategi

Aftale om dele- og platformøkonomi

10 initiativer, bl.a.:

- Samarbejdsaftale mellem Skat og Airbnb
- Nye bundfradrag ved deleøkonomiske indtægter
- Klare rammer for korttidsboligudlejning
- Deleøkonomisk råd

Aftale om erhvervs- og iværksætterinitiativer

35 initiativer inden for fem områder:

- Styrket iværksætter- og aktiekultur
- Grænsehandelspakke og afgiftssanering
- Digitalisering, nye forretningsmodeller og grøn omstilling

- Turisme- og landdistriktspakke
- Konkurrencevilkår og globalisering

Nyt initiativ: Dataetiske tiltag for erhvervslivet

Otte tiltag, bl.a.:

- Råd for dataetik
- Danmark som frontløber for dataetik
- Erklæring af virksomheders dataetiske politik

Yderligere nye initiativer med afsæt Disruptionrådet

- Styrket konkurrencetilsyn med digitale platforme
- National strategi for kunstig intelligens

3. Et moderne og fleksibelt arbejdsmarked

Trepartsaftale om voksen-, efter- og videreuddannelse

81 initiativer, bl.a.:

- Bedre mulighed for omstilling og sporskifte
- Styrkede basale færdigheder
- Styrket kvalitet på AMU-kurser

Aftale om afhjælpning af rekrutteringsudfordringer

- Styrket uddannelsesindsats for ledige med færrest kompetencer

Delaftale om kvalificeret arbejdskraft

Aftale om forenklet beskæftigelsesindsats

- Færre og mere enkle proceskrav
- Ens regler på tværs af målgrupper
- Flere digitale løsninger
- Fokus på kommunernes resultater gennem benchmarking

Aftale om nyt dagpengesystem for fremtidens arbejdsmarked

- Mere moderne og fleksibelt dagpengesystem
- Mere enkelt og klart regelsæt
- Harmonisering af regler for lønmodtagere og selvstændige

Aftale om forsøg med socialt frikort

Overenskomstaftale mellem 3F og platformsvirksomheden Hilfr

Nye initiativer med afsæt Disruptionrådet

- Partnerskab mellem jobcentre, vikarbureauer og platformsvirksomheder
- Åbne data om arbejdsmiljø

4. Globalisering, udenlandsk arbejdskraft og frihandel

Regeringens 2025-plan

Ordrede forhold på arbejdsmarkedet

Bedre fastholdelse af internationale dimittender

Techambassadør

Handelsaftaler mellem EU og tredjelande

Udspil og lovforslag: Styrket rekruttering af udenlandsk arbejdskraft

21 initiativer, bl.a.:

- Ny beløbsordning for investeringslande
- Modernisering og udvidelse af positivlisten
- Mere fleksibel fast track-ordning
- Afskaffelse af krav om dansk bankkonto på beløbsordningen

Bilag 2

Økonomioversigt

Oversigt over afsatte midler til initiativer relateret til Disruptionrådets arbejde (Mio. kr. 2018-niveau)

Initiativer	2018	2019	2020	2021	2022	Varigt
Aftale om bedre veje til uddannelse og job	25,4	134	181	128,1	98,6	80,3
Aftalen <i>Fra folkeskole til faglært – erhvervsuddannelser til fremtiden</i> ¹	0	383	505	655	779	736
Naturvidenskabsstrategi ²	19,2	26,9	24,8	18,2	2,4	-
Aftale om mere fleksible universitetsuddannelser	-	25	25	-	-	-
Strategi for styrkelse af fremmedsprog i uddannelsessystemet ³	20	20	20	19,5	19,5	-
Initiativer målrettet de særligt dygtige elever og studerende	-	142,5	30,3	16,9	65,5	-
Løft af digitale kompetencer på de videregående uddannelser	-	46	10	10	10	-
Supplerende initiativer til styrket teknologiforståelse	-	12	11,5	6,5	-	-
Konkurrence (Grand Challenge): Løsning af fremtidens store udfordringer	-	0,5	0,5	28,7	-	-
Nationalt kompetencepanel for de videregående uddannelser	-	5	-	-	-	-
Nationale priser for fremragende undervisning	-	5	-	-	-	-
Nyt taxameter- og tilskudssystem til ungdomsuddannelserne	-	-	60	60	60	-
Aftale om erhvervs- og iværksætterinitiativer, bl.a.:	665	1.585	1.985	1.930	1.940	2.160
• <i>Politisk aftale om dele- og platforms-økonomi</i>	125	125	125	125	120	120
• <i>Politisk aftale om initiativer for Danmarks digitale vækst, bl.a.:</i>	75	125	125	125	125	75
– <i>Digital Hub Denmark – partnerskab for digital vækst</i>	20	25	20	20	25	-

– SMV: Digital – program for digital omstilling og e-handel i små- og mellemstore virksomheder	10	20	25	25	-	-
– Teknologipagten – kompetencer til en teknologisk og digital fremtid	15	20	20	20	20	-
– Forsøgsprogram for styrkelse af teknologiforståelse i folkeskolen	10	21	18	19	-	-
– Regulering, der fremmer nye forretningsmodeller	4,5	6,5	6,5	6,5	-	-
Dataetiske tiltag for erhvervslivet	-	5	4,7	4,1	6,2	-
Styrket konkurrencetilsyn med digitale platforme	-	10	10	10	10	-
National strategi for kunstig intelligens ⁴	-	7,5	7,5	7,5	7,5	-
Trepartsaftale om voksen-, efter- og videreuddannelse, bl.a.:	352	472	486	479	-	-
• Etablering af en omstillingsfond ⁵	103	103	103	103	-	-
• Styrkelse af basale færdigheder	30	44	42	44	-	-
• Kvalitetsløft af arbejdsmarkedsuddannelserne (AMU)	90	110	110	110	-	-
Aftale om initiativer til afhjælpning af rekrutteringsudfordringer ⁶	-	-	-	-	-	-
Delaftale om at sikre kvalificeret arbejdskraft til virksomheder	101	3,8	6,3	4,4	-	-
Aftale om nyt dagpengesystem for fremtidens arbejdsmarked	5	20,2	31,9	34,1	35,2	35,2
Aftale om forsøg med socialt frikort	11	17	17	-	-	-
Åbne data om arbejdsmiljø	-	5	4	3	3	-
Ordrede forhold på arbejdsmarkedet ⁷	-	20	10	10	15	-
Bedre fastholdelse af internationale dimittender	-	5	-	-	-	-
I alt	1.198,6	2.950,4	3.430,5	3.425	3.051,9	3.011,5

Anm.: Tabellen angiver afsatte midler til initiativer relateret til Disruptionrådets arbejde. Det endelige beløb, der er gået til initiativet, kan derfor afvige som følge af justeringer mv.

1 Udgifter er angivet i 2019-niveau. **2** Forsøg med teknologiforståelse samt Teknologipagtens opstartsinitiativer indgår ligeledes i Naturvidenskabsstrategien, men er finansieret som led i aftale om initiativer for Danmarks digitale vækst og indgår derfor ikke i afsatte midler til Naturvidenskabsstrategien ovenfor. **3** Strategi for styrkelse af fremmedsprog i uddannelsessystemet er finansieret inden for Uddannelses- og Forskningsministeriets egen ramme. **4** Regeringen har afsat 60 mio. kr. i 2019-2022 til strategien i regi af Disruptionrådet og Sammenhængsreformen. **5** Finanslovsteknisk er bevillingen til omstillingsfonden indbudgetteret med halv virkning i 2018, da ordningen først træder i kraft medio 2018. I tilfælde af større træk tilvejebringes finansiering op til hele det afsatte beløb. **6** Der er afsat 92 mio. kr. i 2017. **7** Del af aftale om finansloven for 2019.

2018/19:14

Februar 2019

Beskæftigelsesministeriet
Ved Stranden 8
1061 København K
Tlf: +45 7220 5000
E-mail: bm@bm.dk

ISBN digital: 978-87-93823-05-1
ISBN tryk: 978-87-93823-04-4

Layout: Kontrapunkt
Illustrationer: Kontrapunkt / Dennis Andersen
Fotos:
Side 5, 8, 20, 23, 24, 31, 45, 50, 57: Ritzau Scanpix
Side 15: Billede fra EUC Nord
Side 55: Patricio Soto

Tryk: Rosendahls
Publikation kan hentes på:
bm.dk
regeringen.dk

Beskæftigelsesministeriet

Ved Stranden 8
1061 København K
Tlf: +45 7220 5000
E-mail: bm@bm.dk